

Upravnstvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 6 — Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125, 8126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri pošti, ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

Posebnosti nemške politike

Neki član berlinskega diplomatskega zbora je nedavno izrekel šegave besede: »Služimo sicer vsak svoji državi, toda naš najvišji skupni šef je prav za prav Hitler: on namreč odločuje o naših dopustih.« Ta izrek res dobro označuje obči politični položaj, v kolikor je odvisen od Berlina, in prilike so tako nanesle, da je ravno od Berlina mnogo odvisno. Svet živi pod dojemom, da lahko od tam vsak hip pride kak neprijeten preokret in da se nikdar ni mogoče zanesi na logična pričakovanja. Nemci sami nazivajo to posebnost za politično prožnost, so pa tudi modri in trezni ljudje, ki pravijo temu nepreračunljivost. O politični prožnosti se da z večjo upravičenostjo govoriti pri francoskih državnikih, katerih lahkotna ocena neprijetnih dogodkov je združena z vedrim optimizmom in z vedno pripravljeno k sporazumu, kompromisu. Tega pri berlinskih odločitvah ni videti. Ako se jim ponesreči kaka diplomatska akcija, skoro ne iščejo vzroka za neuspeh v sebi, marveč vedno skušajo krivdo naprtili drugemu. Mnogo mednarodnih npetosti se je na ta način že rodilo.

Nadaljnja posebnost nemške politike je, da vedno operira s kakim zunanjim »sovražnikom«, čeprav si morda za sovražnika proglašeni narod iskreno želi miru in znosnega sodelovanja z Nemčijo. V prvih povojnih letih so bile na vrsti Anglija, Italija in Francija. Psihološko je bilo to še razumljivo, saj so bile te tri vesile one, ki so zlomile vilmovskij imperalizem. Nato je prišla na vrsto Poljska. Gonja proti njej spada med one redke stvari, ki jih je po prejšnjih režimih prevzela tudi hitlerjevska Nemčija. Ze prav kmalu nato sta se »sovražni« Poljski pridružila še Rusija in Avstrija, dočim se je Poljska kar čez noč po nemškem službenem pojmovanju prelevila iz sovražnika v prijatelja. Po lanskem sporazumu med Berlinom in Dunajem se je malo poglobila borba proti Avstriji, v zadnjem času pa stopa bolj in bolj v ozadje tudi protipoljska kampanja. Zato pa se sedaj proglašajo za »sovražnika« Čehoslovaka. Na nio je naperjen ves bobnajoči ogenj nemške propagande, pri tem pa ne ves svet, da si Čehoslovaka ne želi ničesar bolj kakor trainega evropskega pomirjenja, pa sodelovanja z vsemi državami, tudi z Nemčijo.

Način in taktika nemške propagande proti zunanjim »sovražnikom« sta drugačna, kadar gre za kako vesililo, in drugačna, kadar gre za kakšno manjšo državo. V zadnjem primeru je kampanja mnogo ostrejša in mnogo bolj grozeča, tako da včasih izgleda že kar kakor priprava za vojaški udar. Proti vesililam se navadno tudi mnogo prej poče, dočim traja proti drugim državam leta in leta. Tako je bilo s Poljsko in tako je sedaj s Čehoslovako. Tudi Čehi v propagandi niso šele vajenci. Mojstri so, da se lahko z marsikom pomerijo. Zato nemške napade spretno in uspešno odbijajo in v inozemstvu nemška akcija proti Čehoslovaki že davno ne rodi več nobenega uspeha. Da jo kljub temu nadaljujejo, je zopet ena posebnosti nemške politike. Iz nje se da sklepati, da propaganda ni namenjena toliko inozemstvu, kakor domačemu prebivalstvu, ki zaradi nemških cenzurnih razmer nima prilike, da bi si ustvarilo objektivno sliko.

Ta neprestana in vedno do skrajnosti stopnjena propagandna borba proti tej ali oni evropski državi je enako značilna posebnosti nemške politike, kakor vehementno operiranje z raznimi gesli. Odpira nam zanimiv pogled v one nemške razmere, ki jih iz listov in knjig ni razbrati. Po njej se da sklepati, da rabijo nemške množice trajno kakšno mamilo, ki jih naredi otopele proti neprijetnostim in bolečinam sedanjosti. In še nadaljnja posebnost je ta, da se vseh teh borb ne udeležuje nemška vojska, marveč da velja baš generalni štab v Nemčiji za najbolj pomirljivega in strpnega. Ali je to res ali ne, je seveda težko reči, vsaj na zunaj pa je videti, da stoji ob strani pri tem obdelavanju nemškega ljudstva.

Letošnjo pomlad je Hitler v svojem govoru ob obletnici prevzema oblasti svečano sporočil svetu, da je končana doba politike presenečenja. Evropa je vzela to napoved na znanje z zadoščenjem, vendar pa še vedno s precejšnjimi dvomi. Priznati je treba, da po tem govoru iz Berlina res ni bilo več nobene tako vznemirjajoče senzacije, kakršnih je bilo poprej vsako leto par. Da svet kljub temu še vedno dvomi in ne zana, so poleg mrzličnega nemškega oboroževanja, ki mu nihče ne vidi cilja in smisla, in prvi vrsti vzrok opisane svojevrstne posebnosti nemške politike.

Horthy v Friedrichshafnu

Budimpešta, 1. septembra. AA. Madžarski regent Horthy si je danes v Friedrichshafnu ogledal tvornico zeppelinov. Potrebna pojasnila mu je dal dr. Eckener.

ČEŠKOSLOVAŠKE NAPOVEDI O ZBLIŽANJU Z MADŽARSKO

Razgovori madžarskega poslanika v Bukarešti z zunanjimi ministri držav Male antante so zbudili splošno pozornost

Praga, 1. septembra. b. »Lidove Noviny«, ki navadno tolmačijo mnenje čehoslovakega zunanjega ministrstva, doznajajo od svojega dopisnika iz Sinaje nekatere podrobnosti o razgovoru rumunskega zunanjega ministra Antonescu z novinarji.

Na vprašanje nekega novinarja, ali čehoslovako-sovjetska pogodba v nobenem pogledu ne moti prijateljskih in pristranih odnosov med državami Male antante, je Antonescu odgovoril: **Pakt o nenapadnosti, sklenjen med Prago in Moskvo, je bil podpisan v popolnem soglasju praške vlade z Rumunijo in Jugoslavijo. Zato je samo po sebi umavno, da nikakor ni mogel slabo vplivati na medsebojne odnose med državami Male antante.** V imenu rumunske vlade je minister Antonescu še pri-

stavil: Rumunija se ne le ne spodtika rad čehoslovako-sovjetsko pogodbo, temveč gleda celo z velikim pomirjenjem na ureditev odnosov med eno izmed svojih tesnih zaveznic ter največjim rumunskim sosedom, s katerim je Rumunija sama v dobrih sosedskih in prijateljskih stikih.

Veliko pozornost v krogih konference so zbudili obiski madžarskega poslanika na rumunskem dvoru dr. Bardossyja pri vseh treh ministrih Male antante. V splošnem tolmačijo te obiske kot iskreno voljo držav Male antante, da se sporazumejo z madžarsko sosedo. V informiranih krogih so dajo, da bodo ti napor kronani v kratkem z uspehom. Predsednik jugoslovske vlade je po informacijskih dopisnikih brnskega lista opozoril madžarskega poslanika, da

Jugoslavija nikakor ne želi sklepati separatnega sporazuma z Madžarsko, ker je sporazum z Madžarsko mogoč le, ako bo sklenjen istočasno z vsemi tremi državami Male antante.

Kakor madžarski, tako je tudi italijanski poslanik posetil vse tri zunanje ministre Male antante.

V tukajšnjih političnih krogih tudi sodo, da pomeni konference Male antante v Sinaji važno etapo v naporih za zblizanje med podunavskimi državami, kar dokazuje med drugim tudi ponovni poudarek dobre volje maloantantnih držav v samem komunikaciji o konferenci. Mala antanta bi bila pripravljena upoštevati tudi madžarske želje glede ponovne oborožitve, vendar le pod pogojem, da bi Madžarska ne

skušala tega svojega cilja doseči na enak način kakor Nemčija ali Avstrija, temveč samo v sporazumu s sosedo iz Male antante.

Pred direktnimi pogajanjimi z Madžarsko

Pariz, 1. septembra w. Listi poudarjajo, da je korak, ki ga je bukareški madžarski poslanik podvzel pri zunanjih ministrih Male antante v Sinaji, največje važnosti za bodoče odnose v Podunavju. Zdi se, da je treba računati z direktnimi pogajanjimi med Madžarsko in vladami Male antante, kar bi zelo olajšalo sodelovanje med podunavskimi državami.

Budimpešta, 1. septembra. br. Madžarski listi so objavili danes daljša poročila o sinajski konferenci Male antante ter so se v njih pojavili tudi že prvi komentarji, ki so v nasprotju z vsemi dosedanjimi zelo optimistični. Listi ugotavljajo, da se je v zadnjem času sprico zblizanja med Italijo in Jugoslavijo ter Rumunijo in Poljsko ustvarila povsem nova atmosfera v Podunavju. V takšnem ozračju bodo lahko uspela prizadevanja državnikov poedinih prizadetih držav za zboljšanje odnosov tudi med Madžarsko in državami Male antante.

Francija pripravlja važno akcijo v Ženevi

Zavzeti se namerava za sedanjo špansko vlado ter skuša pridobiti za to tudi Veliko Britanijo

Pariz, 1. septembra. p. Potrjujejo se informacije iz vladnih krogov, da bo francoska diplomacija v zvezi z bližnjim zasedanjem Društva narodov pričela novo veliko ofenzivo za obnovo mednarodnega zupanja in kolektivne varnosti v Evropi. Francoska vlada je spoznala, da pasivna politika Velike Britanije, ki traja že nekaj mesecev, doslej še ni dovela do nikakega konkretnjšega uspeha. Sprito nje so se nasprotno pomnožili opasni manevri nasprotnikov Društva narodov in kolektivnega varnostnega sistema, tako da se je fronta miru v Evropi znatno oslabil.

Velika francoska diplomatska ofenziva se bo v Ženevi pričela s tem, da bo francoska delegacija pokrenila špansko vprašanje in skušala doseči temeljito spremembo sedanjega zadržanja Društva narodov, ki je ostalo napram dogodkom na španskih tleh vse odslej popolnoma pasivno. Francoska diplomacija se bo baje zavzela za sedanjo zakonito špansko vlado in proti nacionalističnim upornikom. Diplomatski zastopniki v Londonu so že prejeli podrobna navodila, naj prično izvajati pritisk na Veliko Britanijo, da bi se otrsela sedanje apatičnosti in aktivno posegla v razvoj dogodkov na Špankem. Drugače bo Francija prisiljena kreniti po svoji lastni poti.

Francoska demarša v Londonu

Pariz, 1. septembra. w. Kakor javlja agencija Radio je imela demarša francoskega odpravnika poslov v Londonu namen, da informira angleško zunanje ministrstvo o vznemirjenju in o nezadovoljstvu, ki je nastalo v francoskem zunanjem ministrstvu, ker nastopajo v Španiji italijanske vojaške formacije in ker predstavlja ponovno torpediranje trgovskih parnikov na Sredozemskem morju tem bolj vznemirljiv element, ker se napadi ne morejo pripisovati vladnim španskim podmornicam. Vprašanje, ali misli Francija glede na sedanji položaj revidirati svojo politiko glede

španske državljanske vojne, zlasti, kar se tiče otvoritve prometa z orožjem in municijo, francoska vlada še ni načela. Tak sklep bo najbrže odvisen od razvoja dogodkov v londonskem odboru za nevmišavanje ter od stališča, ki ga bodo zavzele druge države, zlasti Nemčija in Italija.

Angleži o novi francoski taktiki

London, 1. septembra. AA. Zanašajo se na poročila iz Pariza napovedujejo nekateri londonski listi možnost, da bo Francija izpremenila svojo politiko glede spora v Španiji in sicer zaradi nastopa nekega tujega brodivja in izmenjave brzojav med generalom Francom in Mussolinijem. Vse kaže, da sta o tem vprašanju London in Pariz izmenjala misli. Verjetno je, da bo Francija formalno protestirala v odboru za nevmišavanje proti poseganju v španske dogodke. Francoski odpravnik poslov Cambon je po »Timesovem« poročilu že izjavil, da namerava Francija zadevo načeti v ženevskem odboru. V Parizu smatrajo, da je nadaljevanje politike nevmišavanja sedaj postalo mnogo težje, kakor je bilo doslej.

Odmev v Italiji

Rim, 1. septembra. o. Tukajšnji tisk pozorno beleži vesti o pripravljajoči se francoski diplomatski akciji v Ženevi. Listi ugotavljajo, da bo francoska delegacija tokrat zelo močna in da bosta vodila min. predsednik Chauteamps in zunanji minister Delbos. Italijanski listi pravijo, da ne bi radi že te okoliščine same tolmačili kot znak, da bodo v Ženevi na prihodnjem zasedanju sveta in skupščine Društva narodov zopet dobili glavno besedo nasprotniki Italije. Sprito tako številne delegacije francoske vlade je treba biti pripravljen na vse mogoče, predvsem na burno razpravo o protestu valencijske vlade, pa tudi na razburjenje zaradi naglega razvoja dogodkov na Daljnem vzhodu.

Aragonska ofenziva republikancev ni uspela

Po poročilih nacionalistov se je ofenziva vladnih čet na aragonskem bojišču popolnoma ponesrečila

Valencija, 1. septembra. AA.: Uradno poročilo vojnega ministrstva pravi, da so vladne čete zavzele pri Teruelu vrh Barbaro. Na višini 1123 se je razvila huda bitka in je med nacionalističnimi mrtvci tudi neak generala Queipa de Liana. Na aragonski fronti republikanci oblegajo Belchito in so prodrli že do semenišča. V drugih odsekih ni bilo ničesar novega.

Iz Francovega tabora

Salamanca, 1. sept. AA. Davi so nacionalistične čete na aragonskem bojišču vnovič prešle v napad po srditi topniški pripravi, trajajoči vs noč. V odsekih pri Belciti in Santi Evaliji je pritisk sovražnika znatno popustil. Lahko so že sedanji govori o neuspehu sovražne ofenzive na Saragosso. Katalonske prostovoljske brigade so doživele hud poraz. Posebno je treba poudariti, da so rdeči generali preteklo noč poslali v boj zelo močne oddelke in da so razpotali z mnogostevilnim topništvom in letalstvom. Polom rdeče ofenzive je v prvi vrsti pripisati junaškemu odporu nacionalističnih čet v posameznih odsekih, zlasti pri Belciti in Santi Evaliji, kjer so bili sovražni napadi posebno ogorčeni. V teh odsekih so nacionalisti z uspešnimi protinapadi prijeli sovražnika tudi z boka. To junaško akcijo nacionalističnih čet je sijajno podprlo legionarsko topništvo in letalstvo, ki je sovražne poskuse samo, brez pomoči pehote v kralj zadušilo. Poudariti je, da so v Valenciji in Barceloni oblastniki mnogo pričakovali od aragonske ofenzive ne samo s čisto vojaškega, temveč tudi s političnega stališča. Mislili so, da bi morebitni uspeh te ofenzive utrdil položaj republikancev na se-

stanku skupščine DN v Ženevi. Po padcu Santandra in nacionalistični zmagi pri Brunetti je ta novi neuspeh republikancev še huje prizadel pristaše Valencije. Izgube rdečih čet na aragonskem bojišču so ogorčne. Števila mrtvih in ranjenih ni mogoče niti približno presoditi. Nacionalistične čete morajo sestavljati posebne oddelke za pokopavanje mrtvih sovražnikov. Letalstvo je na svojih izvidnih poletih ugotovilo, da se z vseh točk rdeče fronte pomikajo v zaledje dolge kolone vojaških avtomobilov.

Angleški rušilec napaden

London, 1. septembra. AA. Britanski rušilec »Aboque« je sporočil, da ga je v noči na sredo napadla neznana podmornica v okolici Valencije. Rušilec je bil v trenutku napada v španskih vodah, kjer je vršil nadzorstvo v duhu pakta o nevmišavanju. Torpedo rušilca ni zadel.

Hullov namestnik v Parizu

Pariz, 1. septembra. b. Državni podtajnik za zunanje zadeve Zedinjenih držav Severne Amerike, Summer-Welles, je včeraj prispel v Pariz. Dasi je njegovo bivanje v francoski prestolnici zasebnega značaja, domnevajo v poučenih krogih, da bo porabil priliko za temeljite razgovore s francoskimi državniki, posebno v pogledu koordinacije politične akcije Washingtona in Ženeve v vprašanju konflikta na Daljnem vzhodu.

Borbe okrog Šanghaja

Japonci so po zavzetju Vusunga prešli v napad tudi pri Lotienju, vendar pa so si priborili le manjše uspehe

Šanghaj, 1. septembra. br. Kakor sedaj potrjuje tudi kitajska agencija »Central News«, so Japonci včeraj zavzeli trdnjavo in kraj Vusung. Pred Vusungom se nahaja še vedno 15 japonskih transportnih vojni ladij, polnih vojaštva, ki ga tudi še danes niso mogli izkrcati, ker je bilo obrežje pod stalnim ognjem kitajskih baterij in letal.

V odseku pri Lotienju se je danes pričela japonska ofenziva. Japonci so danes zavzeli vas Paosan ob reki Jancekjang, neposredno okrog Lotiena pa so takoj od vsega početka naleleli na hud odpor Kitajcev, ki so se močno utrdili na svojih dosedanjih postojankah. Po več napadih, ki so jih izvedli Japonci dopoldne, se je ofenziva nekoliko ustavila. Japonci so zavzeli le nekatere neznatne postojanke, na katerih so se popoldne pričeli utrjevati, da bi si pripravili novo oporo za nadaljnje prodiranje proti zapadu.

V Kvanlungu so japonska letala v poslednjih dveh dneh razdejala skoraj vsa letalska kitajska oporišča. V Cingtavu se je pojavila kitajska redna vojska. Pet polkov je zasedlo mesto, iz katrega so se izselili skoraj vsi japonski državljani.

Med tem je nankiška vlada na osnovi pooblastil za izvedbo splošne mobilizacije formirala 15 novih divizij in osem posebnih polkov v kitajskih zapadnih pokrajinah. Po kratkih vežbah bodo divizije odposlane na fronto. Za sedaj še ni znano, ali bodo z njimi ojačili kitajsko vojsko na fronti pri Šanghaju ali pa v severnih deželah.

Japonski odgovor na angleški protest

London, 1. septembra. b. »Evening Standard« doznava, da se namerava Japonska v svojem odgovoru na angleško noto radi napada na angleškega poslanika Hugessena omejit samo na formalno opravičilo, dočim bo odbila angleško zahtevo o kaznovanju letalcev in o jamstvu, da se podobni incidenti v bodoče ne bodo več dogajali. Obenem bo naprosila angleško vlado, naj ji v bodoče sporoči že v naprej sleherni premikanje angleških diplomatov na kitajskem ozemlju.

Ker Japonci na angleški protest še vedno ni odgovorila je angleško časopisje pričelo danes ostro napadati Japonce. Tudi v uradnih krogih zbujajo japonsko zadržanje veliko nevoljo, ker le š bolj povečuje napetost medsebojnih odnosov in povzroča na splošno protijaponsko razpoložbo. Japonska vlada se je zaradi izostanka odgovora sicer opravičila in navedla tudi vzroke (iska nje informacij), toda angleški listi tem izgovorom, katerih edini namen je zavlačevanje odgovora, ne verjame.

Izkrcanje Japoncev v mednarodni koncesiji

London, 1. septembra. AA. Danes so japonske vojaške oblasti prvič pripoznale v svojem uradnem poročilu, da so se Japonci izkrcali na ozemlju šanghajske mednarodne koncesije, o številu teh čet pa še ni zasledljivih podatkov. Poročilo pravi, da gre za oddelke, ki so se doslej borili pri Paosanu in ki so jih prepeljali v koncesijo zaradi odpočitka.

700.000 ljudi pobegnilo iz Šanghaja

Šanghaj, 1. septembra. b. Po približnih računih je zaradi bojev ki divjajo v mestu, zapustilo Šanghaj okoli 700.000 ljudi. Odrinjevanje civilnega prebivalstva pa se še vedno nadaljuje.

Sovjetski parnik torpediran

Alžir, 1. septembra. b. Pet milj od obale med kraji Dellys in Tigrit, sta dva torpeda zadela sovjetski parnik »Timirjašev«. Parnik se je takoj potopil. Doselej še niso ugotovili, kdo je izvršil napad. Sovjetski parnik se je vračal na svoj vožnji iz Tjvermoola v Port Said in vozil premog. Posadka, ki je štela 99 oseb, se je rešila.

Zadovoljiv kitajski odgovor Ameriki

Washington, 1. septembra. AA. Vlada Zedinjenih držav je izjavila, da je popolnoma zadovoljna z opravičilom kitajske vlade zaradi bombardiranja parnika »President Hoover« in z njeno obljubo, da bo povrnila škodo in kaznovala pilota, ki je ladjo bombardiral. Predsednik Roosevelt je izjavil, da pozorno proučuje vsakih 24 ur

poročila o položaju na Kitajskem in Japonski v zvezi z ameriški interesi. Pet pacifističnih društev je poslalo vladi zahtevo, da proglasi nevtralnost Zedinjenih držav v sedanjem sporu na Daljnem vzhodu. Na seji zveze pomorcev v Čikagu so sprejeli resolucijo, ki zahteva, naj se prepreči vsakršne ameriške dobave Japoncem.

Izredno zasedanje japonskega parlamenta

Tokio, 1. septembra. w. Jutri se bo pričelo izredno zasedanje japonskega parlamenta, na katerem bo stranka Sejukaj predlagala, naj se obširno razpravlja in pojasnijo cilji japonske vojne na Kitajskem. Utemeljitev tega predloga poudarja, da se bo izjalovila gospodarska in finančna politika vlade, ako ne bodo točno določeni vojni cilji Japonske. Neuspeh gospodarske politike bi izzval veliko nezadovoljstvo med narodom.

Narodno-socialistični kongres v Nürnbergu

Nürnberg, 1. septembra. br. Za kongres narodno-socialistične stranke, ki bo tudi letos v Nürnbergu, so velike priprave. Poleg političnih zborovanj bodo v Nürnbergu tudi razni strokovni in kulturni tečaji ter velike sportne prireditve. Na vseh teh prireditvah bo sodeloval tudi kancelar Hitler, ki bo imel več govorov. Ob zaključku kongresa bo imel Hitler velik političen govor o nemških notranjih in zunanjih političnih vprašanjih.

Berlin, 1. septembra. b. Program letošnjega kongresa narodno-socialistične stranke, ki bo od 6. do 15. septembra v Nürnbergu, obsega razen običajnih proklamacij in organizacijskih razprav več Hitlerjevih govorov, in sicer v okviru kulturnega zasedanja, zborovanja delavcev, nemških žena, političnih voditeljev, Hitlerjeve mladine, delovne fronte itd. Glavna pozornost bo veljala Hitlerjevemu zaključnemu govoru. Po dosedanjih pripravah sodeč bo tudi letošnji nürnberški kongres potekal v znamenju »razite protisovjetske kampanje, ki bo vsemu delu kongresa pritisnila pečat.

Spor med Poljsko in Gdanskom

Varšava, 1. septembra. b. Gdanska policija je aretirala včeraj štiri Poljake, ker niso hoteli vpisati svojih otrok v nemško šolo. Predsednik gdanskega senata je trikrat zaporedoma odklonil sprejem poljskih poslancev v gdanskem parlamentu, ki so zaradi tega postopanja policije hoteli intervenirati. Končno so se poljski zastopniki morali zadovoljiti s tem, da so Greiserjevemu tajniku izročili ostro protestno noto.

Vladni organ »Gazeta Polska« napada zaradi tega gdanske odgovorne kroge in poudarja, da njih postopanje ne odgovarja že večkrat ponovljenim obljubam o mirnem sodelovanju s poljsko državo. Zdi se, da hoče gdanski senat prisiliti poljsko vlado, da menja svojo dosedanjo politiko napram gdanskim oblastem.

Volilna reforma na Madžarskem

Budimpešta, 1. septembra. b. Včeraj je obiskal ministrskega predsednika vodja stranke malih poljedelcev Tibor Eckhardt, ki je o svojem razgovoru izjavil novinarjem, da se je popolnoma sporazumel z Daranyjem glede nameravane reforme madžarske volilnega zakona. Eckhardt je pripomnil, da mu ni toliko za čimprejšnjo, kolikor za dobro izvedbo tega zakona. Daranyi mu je obljubil, da bo reforma vsekar izvedena v terminu, ki ga je že napovedal. Ker je sam želel informirati zastopnike opozicije o poteku dela za izvedbo reforme, je s tem opozicijo olajšal stališče in se Eckhardt zdi, da bo v tem vprašanju končno le mogoč sporazum z vlado. Eckhardt sodi nadalje, da je Daranyjeva odločna želja, da se tudi na Madžarskem uvede tajno glasovanje, kar je ena izmed temeljnih zahtev opozicije.

Afera Sapieha likvidirana

Vatikan je brez pogojev sprejel poljsko zahtevo o nedotakljivosti grobnice maršala Pilsudskega

Varšava, 1. septembra. b. Iz zanesljivega vira se doznava, da je zaradi tako zvanega vavelskega spora med poljsko vlado in krakovskim kardinalom Sapieho, ki je nastal zastran prenosa Pilsudskijeve rakve iz grobnice v »Srebrnem stolpcu« vavelske katedrale, prišlo do izmenjave misli med Vatikanom in poljsko vlado. Rezultat razgovorov je sporazum o statusu kraljevske grobnice v vavelski katedrali. V tem smislu sta danes poljski zunanji minister Beck in papeški nuncij Cortesi izmenjala zadevne note. Papeški nuncij poudarja v svoji noti med drugim, da

sv. stolica sprejema predloge, ki jih n. j. stavlja poljska vlada v tem vprašanju. Grobnice kraljev in za poljsko domovino zaslužnih mož, še posebej pa grobnica maršala Pilsudskega, so nedotakljive. Ako bi bila kdaj potrebna kakšna sprememba, se ne sme izvršiti brez poprejšnjega sporazuma s predsednikom poljske republike. Minister Beck se v svoji noti zahvaljuje sv. stolici, da je bila zadeva v medsebojnih razgovorih tako ugodno urejena in da je Vatikan pokazal dobro voljo za upoštevanje upravičenih poljskih zahtev.

Podržavljenje železnic v Franciji

Pariz, 1. septembra. b. Snodi opolnoči je potekel rok za izvedbo gospodarskih in finančnih poboljšanj, ki jih je parlament pred kratkim izglasoval. Chautempsovi vladi, potem ko jih je senat odbil Blumu. Vsi ministri so včerajšnji dan delali s polno paro, da bi izgotovili vse naredbe, ki spadajo v okvir poboljšanj. Tako je bil snodi v poznih nočnih urah dosežen tudi sporazum med vlado in različnimi francoskimi železniškimi družbami. Vlada je ta sporazum že odobrila. Novi sporazum bo napravil konec nevarnemu stanju, ki ga je povzročila pogodba med državo in železniškimi družbami leta 1921. Po tej pogodbi je

upravljalo francoske železnice kar sedem zasebnih železniških družb, katerih uprava je požrla veliko denarja.

Po novi konvenciji, ki stopi v veljavo prvega januarja 1938, bo oskrbo in upravo vsega železniškega omrežja v Franciji prevzela ena sama družba, ki bo le napol gospodarsko podjetje. 51% družbinega kapitala bo v rokah države, 49% pa v zasebnih. S tem si je država zagotovila večino v družbi, katere uprava bo zelo ponostavljena. Za dober razvoj prometa bo kot osrednji organ skrbel v bodoče najvišji prometni svet.

Ruska zgodovina v sovjetskih šolah

Do 1. 1934 se je v sovjetskih šolah predavala narodna zgodovina po načelih vodilnega marksističnega zgodovinarja Pokrovskega in njegovih učencev. Pokrovski je postavil začetek ruske narodne zgodovine v dobo, ko je nastala boljševiška stranka, vse dogodke dotlej pa je zametaval kot temo, v kateri je ruski narod zaman iskal izhoda iz svojega obupnega položaja in pričakoval odrešenika Lenina. V zvezi s tem ozkorsnim nazorom je Pokrovskega zgodovinska šola odklanjala vso rusko preteklost ter označevala vodilne ruske duhove kot reakcionarje in škodljivce naroda. Tega nazora se je oprijelo tudi slovo in posebna skupina književnikov z znanim pesnikom Damjanom Bednim na čelu je na satirični način obdelovala posamezne ruske zgodovinske osebnosti, s čimer je hudo žalila rusko narodno samozavest, osobito narodni ponos preproste ljudstva.

Zoper vse to je nastopil oster odpor in značilno je, da se je pri tem sovjetska vlada postavila v eno fronto z javnostjo in tudi sama obsodila tendenco Pokrovskega, osebnostim ruske zgodovine pa zopet pripomogla do nekdanje veljave in ugleda. Učbeniki Pokrovskega so bili odstranjeni iz šol in vlada je razpisala natečaj z visokimi nagradami za pisce nove učne knjige o ruski narodni zgodovini. V razpisu je zavrnila glavne zablude Pokrovskega in njegovih učencev: neznanstvo, neživljensko in nasilno vrednotenje posameznih dogodkov in vodilnih osebnosti, prazno sociološko modrovanje, obsodbe vredno nagajenje k potvarjanju dejstev ter podcenjevanje ruske preteklosti.

K natečaju se je prijavilo 46 ruskih zgo-

dovinarjev, toda nobeno delo ni dobilo prve cene. Druga nagrada v znesku 75.000. rubljev je bila prisojena A. Šestakovu, profesorju moskovskega pedagoškega zavoda. Vlada žirija, ki je odločevala o predloženih delih, je svojo odločitev utemeljila s podrobnim opisom napak, ki so jih nekateri pisarji zagrešili v predloženih delih. Tako pravi žirija, da politične osnove Sovjetske zveze ne tvori komunistična stranka, kakor se čisto pomotoma poudarja, marveč sovjeti. Učbenik mora učencem pokazati, da je Leninov pokret osvobodil Rusijo iz njenega polkolonialnega stanja, da imajo ruski kmetje na revoluciji popolnoma enakopraven delež in da je šlo boljševiški vladi v meščanski vojni za domoljubni narodni odpor proti tujim imperialistom.

Predloženim delom se dalje očita nedostatek razumevanja za napredno zgodovinsko vlogo krščanstva in samostanov kot kolonizacijskih središč in ognjišč omike.

Sovjetski tisk v uvodnih in podrobnih razpravah pozdravlja novo učno knjigo Šestakova kot Stalinov dar dijakom. Predvsem hvali tisk zanimanje Šestakova za zgodovinsko usodo različnih narodov Rusije, njegov domoljubni opis vrlin starih Slovanov, zmagožitih bojev kneza Aleksandra Nevskega za napadajočimi nemškimi križarskimi vitezji, junaskih in dramatičnih bojev ruskega naroda proti tatarskemu jarmu in proti Napoleonovi veliki armadi. Državniško delo Petra Velikega je Šestakov prav po zaslugi dvignil visoko in dal vse priznanje velikemu ruskemu geniju. Iz najnovejših dogodkov je pisec seveda obsodil delovanje Trockega, Kamenjeva in Zinovjeva.

Zastopniki tiskovnih agencij na Oplenju

Oplenac, 1. septembra. AA. Dopoldne so se ravnanje agencij, ki so se udeležili osmega plenarnega zasedanja zveze agencij, odpejli s posebnim vlakom do Mladonova, odkoder so se z avtomobili odpravili na Oplenac, kjer so položili velik venec na grob pokojnega kralja Aleksandra I. Ujednitelja. Po ogledu cerkve so si ogledali še kraljevo posostvo. Med obedom v restavraciji na Oplenju je glavni ravnatelj Reuterja Merey v kratkem govoru opisal pomen prihoda glavnih zastopnikov evropskega tiska na grob pokojnega Viteškega kralja in izkazal globoko spoštovanje velikemu tvorcu zedinjene Jugoslavije.

Največja vojna ladja na svetu v Splitu

Split, 1. septembra. o. Davi ob 8. je pripula semkaj angleška vojna ladja »Hood«, največja vojna ladja na svetu. Ko se je vsidrala v luko, so na njenem prvem jamboru izobesili našo državno zastavo. Topovi na ladiji in baterije na Sustepanu so si izmenjali predpisane pozdravne strele. Poveljnik obalne komande kapetan Kuster je takoj obiskal admirala Cunninghama, ki mu je nato vrnil obisk na vojnem brodu »Krivoshiji«. Zatem je angleški admiral s svojim spremstvom obiskal bana dr. Jablanovića, ki ga je sprejel v družbi poveljnika mesta generala Markovića in župana Karičevića.

Angleška mornarica v Benetkah

Benetke, 1. septembra. b. Danes bo obiskala benetško luko eskadrija angleških križark, ki pripada angleški sredozemski mornarici. Eskadrijo vodi podadmiral Kennedy Furris. Angleške mornariške goste je sprejel poveljnik severnojadranskega morskog poveljstva admiral Salza.

Gradnja proge Priština—Kuršumljaja

Beograd, 1. septembra. p. Davi so pričeli v bližini Prištine graditi novo železniško progo Priština—Kuršumljaja, ki bo dolga 65 km ter bo spajala Kosovo z glavno železniško progo Beograd—Niš—Skoplje. Takoj v neposredni bližini Prištine bodo zgradili 1200 m dolg predor.

Natečaj za nove znamke

Beograd, 1. septembra. p. Jugoslovenska unija za zaščito dece je razpisala natečaj za izdelavo načrtov poštne znamke »za našo dečo«. Za načrte so razpisane nagrade po 6000, 4000, 3000, 2000 in 1500 Din. Odbor bo lahko odkupil tudi nekaj nenagradjenih načrtov po 1000 Din. Načrte bo treba do 15. novembra predložiti uniji za zaščito dece v Beogradu. Knez Mihajlova št. 33., kjer se dobe tudi vsa podrobnejša pojasnila.

Beleške

Živkovičeve konference na češkoslovaškem

Gospodje okoli »Slovenca« postajajo zadnje čase nekam silno nervozni. Povsod vidijo zarote in črne nakane, ki jim strežejo po življenju. Posebno velik strah jim je pognalo v kosti zdravljenje predsednika JNS Petra Živkovića, ki se nahaja že nekaj tednov v Jachimovu na Češkem. Po »Slovenčevih« izvirnih informacijah »ve vsak otrok, da je to zdravljenje izključno političnega značaja«. Potemtakem je seveda povsem razumljivo, če tudi »Slovenec« veruje v resničnost svojih informacij, da so »bili bolj važni nego zdravljenje Živkovičevega revmatizma njegovi sestanki z različnimi inozemskimi politikmi, ki naj bi mu pomagali zopet zajahati vladnega konja«.

Konja prištevajo »Slovenec« med tako ugledne politike v inozemstvu, da bi mogli rušiti in postavljati nove jugoslovenske vlade, žal ne pove. Morda je mislil pri tem na opata Zavorala, ali pa češkega poslanika pri Vatikanu, ki sta se, kakor nam je znano, tudi sestala s predsednikom Živkovičem v Jachimovu.

JNS v vrbaski banovini

V vrbaski banovini se mudi že dalje časa nar. posl. dr. Srško Vukanović, ki obiskuje tamonjske krajevne organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke. V poneдельник se je mudil v Donjem Vakufu, kjer se je sestel po poročilu sarajevske »Jugoslovenske pošte« s tamonjskimi pristajši JNS. Sestanek je bil v prostorih Srbske čitalnice in se ga je udeležilo več sto oseb. Ker je bila oblastem prijavljena samo konferenca, je zastopnik sreskega načelstva shod razpustil. Zaradi tega je prijavil sedaj dr. Vukanović za nedeljo, 12. septembra, javni shod JNS v Donjem Vakufu. Na shodu bodo govorili poleg njega še nekateri drugi poslanci JNS.

Nezadovoljstvo v mačkovskem taboru

Od časa do časa se oglašajo razni voditelji HSS s svarili pristajšem hrvatskega narodnega pokreta, naj ne nasedajo »in trigantom in razširjevalcem lažljivih vesti, ki skušajo zanesti nemir in neslog v narodne vrste«. Ta svarila so postala posebno številna poslednje čase, odkar je doznala javnost za napade zagrebške »Danice« proti dr. Mačku in vodstvu HSS. Sedaj se je oglašil z uvodnikom tudi »Hrvatski dnevnik«, ki kliče na križarsko vojno »proti zapletenemu sovražniku, ki se poskuša vtihojati v naše domove in porušiti naše ognjišče. Največji sovražnik slehernega naroda je dvom v uspeh njegove borbe; dvom je tem bolj nevaren, če se mora raztegniti ta borba na dobo več let. Dvom v uspeh je nevaren kakor strupen bacil, ki nevidno razdira vse okoli sebe. Naši sovražniki poskušajo zasejati med nami čim več bacilov dvoma, da bi nas tako zastrupili in uničili. Preko svojih odposlancev nam šepetajo, da je naša borba brez smisla, ker je brez izgledov na uspeh. Ti ljudje ne govorijo glasno, ker se boje javnosti. Zato pa tem bolj goreče pripovedujejo razne izmišljotine in rušijo ugled in zaupanje v naše najbolj izpostavljene voditelje. Ljudstvo jim sicer ne veruje, toda budno moramo paziti, da njihovo zlo seme ne bi kdaj pognalo. Za nas so sejanci dvoma narodni neprijatelj številka ena, ki jih moramo pobijati za vsako ceno«.

Uvodnik »Hrvatskega dnevnika« je zelo značilen, ker potrjuje vesti, da tudi v mačkovskem taboru nezadovoljstvo vedno bolj narašča.

Nepotreben prepri

Med glavnim organom JRZ »Samoupravo« in dr. Mačkovim glasilom »Hrvatskim dnevnikom« se je vnela živahna polemika o tem, ali koristi hrvatskemu kmetu več »Gospodarska sloga«, ali pa nova kmetijska zbornica. Po mišljenju »Samouprave« so ustanove kakor »Gospodarska sloga« čisto lepe in koristne stvari, vendar pa ne morejo tako koristiti kmetu, kakor državne ustanove v obliki kmetijskih zbornic. Glavni organ JRZ tudi zamerja »Gospodarski slogi«, da pripisuje zasluge za povišanje cen poljedelskih pridelkov, namesto da bi priznala, da je »to povišanje izključna zasluga sedanje vlade, ki je sklenila take trgovinske pogodbe, da danes lahko drago prodaja naš kmet vse svoje pridelke v inozemstvo«.

»Hrvatski dnevnik« vidi v polemiki »Samouprave« neprikrito željo, da bi hrvatski kmetje opustili svoje organizacije v okviru »Gospodarske sloge« in se pričeli udeleževati v kmetijskih zbornicah, o katerih pa nočejo sicer ničesar čuti, ker stoje pod nadzorstvom Beograda. V zvezi s tem odločno zatrjuje, da bodo ostale želje »Samouprave« še dolgo neizpolnjene in da bodo hrvatski kmetje ostali tudi v bodoče zvesti svoji »Gospodarski slogi«.

Kolikor poznamo prilike na Hrvatskem, smo prepričani, da se »Hrvatski dnevnik« s svojimi napovedmi prav nič ne moti. Kar se pa tiče prepira, komu pripada levji delež zasluge za povišanje cen poljedelskih proizvodov, Gospodarski slogi ali vladi, pa mislimo, da je povsem nepotreben. Zaslugo za povišanje cen poljedelskih proizvodov imajo vse drugi činitelji. Med prvimi je vsekakor ljubi Bog, ki je zadnja leta prikrajšal s svojim blagoslovom razne poljedelske države in s tem poskrbel za izpraznitev velikih zalog, ki so skozi leta priskale na cene najvažnejših poljedelskih proizvodov. V drugi vrsti pride v poštev mrzlično pripravljene skoraj vseh evropskih držav na morebitne krvave konflikte, pri katerih igrajo zaloge poljedelskih proizvodov, kakor je pokazal potek svetovne vojne, usodno vlogo.

Napetost v Palestini

Jeruzalem, 1. septembra. AA. Vrhovni arabski svet je obsodil krvave dogodke v zadnjih dneh. Objavil je poseben proglas, v katerem pravi, da morajo Arabci ohraniti mirno kri. Odbor bo sodeloval z vsemi arabskimi in mohamedanskimi državami, da se palestinsko vprašanje pravilno uredi. Poveljnik angleških čet v Palestini, sir Arthur Woeppel, je odložil svoj dopust zaradi povečane napetosti. Iz Transjordanije poročajo, da se Beduini sumljivo zbirajo.

Točno plačuj »Jutru« naročnino Varuj svojem zavarovalnino

Smrtna žrtev roparja samomorilca

V tujski bolnišnici je izdihnila Marjeta Šakelškova

Tujski, 1. septembra. Žalosten dogodek v Apačah, ki razburja vse prebivalstvo Dravskega polja, je sedaj zahteval tudi prvo žrtev. Šestindvajsetletna Marjeta Šakelškova, žena dninarja, vzorna mati treh otrok, je podlegla poškodbam, ki jih je dobila pri roparskem napadu. Vsa zdravniška pomoč, zlasti pa veliko prizadevanje primarija dr. Kuharja je bilo brez uspeha. Mož, ki je dobil lažje poškodbe, bo ostal živ, če ne nastopijo komplikacije. Dveletni in petletni otrok, ki sta v kritični noči prestala precej strahu, sta sedaj začasno pri posestniku Beraniču. Triletno dete pa je pri starših nesrečne Marjete v Stanežičah pri Podlesniku v Haložah.

V teku preiskave so orožniki iz Cirkovcev in Ptujске gore, ki so bili noč in dan v naporni službi, ugotovili, da je samomorilec, ki so ga našli ob banovinski cesti, res znani potepuh in zločinec France Potočnik, rojen 28. februarja 1915 na Ptujski gori, ki je pred tremi meseci pobegnil iz mariborske kaznilnice. Domnevajo, da je bil Potočnik, ki se je zadnje čase klatil po Dravskem polju, trdno prepričan, da stanuje v hiši št. 96. Še vedno Beranič, o katerem je vedel, da je imel zadnje čase doma sramenih okrog 40.000 din gotovine. V primeru, da bi bil v hiši res Beranič, bi mu Potočnik nedvomno vzel vse denar. Hiša, v kateri je bil izvršen napad, stoji popolnoma na samem. Ob zadnji strani so štiri drevesa. Po enem drevesu je Potočnik splezal v hišo, in sicer dvakrat. Prvič je na strehi razrezal slamo, 29. avgusta je pa izvršil roparski napad. Najbrže je med napadom Potočnik ugotovil, da ima pred seboj drugega, kakor si je mislil, in zato je sklenil pobegniti. Kakor izpoveduje France

Šakelšek, je kljub hudi poškodbi še pograbil sekuro in napravil nekaj korakov za pobegim Potočnikom, ni pa mogel za njim, ker so ga zapustile moči, saj je dobil štiri strele. Orožniki so tudi ugotovili, da je posestnica Marija Turkova v Apačah 96, katere hiša je le 40 m oddaljena od Šakelškove, slišala streljanje, ni se pa upala ven, ker jo je bilo strah. V hipu, ko so Potočnik v jarku ustrelili, so bili od njega kakih 300 metrov oddaljeni kmet Mihael Leskovec, neki posestnik iz Apač in še dva druga, ki so vsi slišali strel v gozdu, niso pa stili, da si je Potočnik končal življenje.

Denarne knjižice celjske Mestne hranilnice, ki so jo orožniki našli pri Potočniku s vlogo 3670 din, je bila last 45letnega invalida Ivana Safrana, doma iz občine Slivnice pri Celju. Poročali smo že, da je invalid Safran že dolga leta beračil po raznih cerkvenih svetločastih na Ptujski gori. Tam je bil tudi 15. avgusta. Kakor vedno, ga je tudi to pot rad sprejel posestnik Korosec v Podložu na prenočevanje. Spal je v skednju in ker je bil precej utrujen od dolge poti, je trdno zaspal. Potočnik se je prav takrat klatil okrog Ptujске gore, kjer so mu bile znane vse razmere. Neslišno se je splazil v skednju in tam okradel trdo spečege invalida, kateremu je vzel 1693,50 din, ukradel pa mu je tudi nahrbtnik, v katerem je našel knjižico Mestne hranilnice celjske. Knjižico je sicer dobil invalid na zaj, denarja pa ne več, saj pri Potočniku niso našli niti belica.

V ptujski bolnici so danes raztelesili nesrečno Šakelškovo. Ugotovili so, da je bila noseča. Tako je okrutni zločin zloglasnega Potočnika zahteval že dve človeški življenji.

Protiplanska razstava gre na pot Zanimiv prikaz zaščitnih sredstev pred napadi iz zraka

Ljubljana, 1. septembra.

Danes so bila končana zadnja dela s pravno prve potujoče protiplanske razstave v naši državi, jutri pa se krene na pot po dravski banovini, da se najširše plasti naših ljudi spoznajo z najvažnejšimi, nujno potrebnimi praktičnimi vprašanji obrambe pred napadi iz zraka. Prvo našo potujočo razstavo je pripravil banovinski odbor za zaščito prebivalstva pred napadi iz zraka in je namestil dosti obširno gradivo v dva tovrstna železniška vagona, ki so ju za to priliko temeljito preuredili, v tretjega pa namestili spremno osebo z vsem potrebnim aparatom.

Razstava vsebuje nazoren prikaz najrazličnejših zaščitnih sredstev za obrambo pred zračnimi napadi, rešilne aparate, ki nazorno prikazujejo tudi druga obrambna sredstva. V prvem vagonu levo je v posebnih steklenih vitrinah nameščenih nad 200 slik, ki so vse opremljene s pojasnjujočimi napisi in v celoti točno predčujejo potek napada in obrambe, obenem pa nazorno opozarjajo na najrazličnejše nepravilnosti, ki jih ravno želi razstava s svojim poukom odpraviti in obiskovalce točno poučiti, kako naj pravilno ravna v slučajih potrebe obrambe. Na dolgem nizkem pultu so v tem razni nameščeni modeli podrejših hiš (pravih in nepravilnih), rešilni aparat s kislikom za zastrupljence z bojnimi plini, dalje 3 modeli plinskih mask znamke »Degea«, od vrtilke »Kovina« iz Maribora pa dva aparata za uničevanje bojnih strupov ter ročni aparat za proizvajanje umetne megle. Mizarško podjetje Matije Perka je precizno izdelalo model vrat za plinska zaklonišča. V drugem vagonu je zopet vzdolž cele stene nameščena vitrina, ki vsebuje poleg domače strokovne literature še obsežne spiske francoskih in nemških strokovnjakov. Tu so dalje številni reagenti za ugotavljanje bojnih strupov in kemični pripomočki za

uničevanje istih. Številne barve slike, grafiki in druga nazorna pojasnila prikazujejo učinke bojnih strupov na človeški organizem, posebej iperita na kožo. Na stenah je poleg tega še avtomatičen gasilni aparat najnovejše znamke. Vso drugo stran voza zavzemajo v iperitne obleke obložene lutke v naravni velikosti odraslih oseb in prikazujejo resilno in sanitetno ekipo — zadnjo z nosilnicami, ter ekipo za uničevanje bojnih strupov. — Lutke so iz prijazno postojbe ugledne ljubljanske tiskarne F. Urbanc, Souvan, Krisper, Rojina.

Celoten vtis te naše prve v državi potujoče tovrstne razstave kaže, da so se organizatorji zelo resno zavzeli za stvar, četudi so se morali tudi tu držati gotovih mer, ki niso dovoljevale kaj bolj popolnega — to bi namreč zopet stalo toliko več denarja. Kljub temu je razstava zelo okusno aranžirana, vsi prostori so na novo prebarvani, stene prevlečene s svetlo modrim blagom, podobno tudi pulti in vitrine z juto. Tudi v tem oziru zasluži to naše prvo samostojno delo priznanje. Vodstvo razstave je poverjeno agilnemu organizatorju g. Janku Bedraču, tajniku propagandne komisije odbora, ki prireja to razstavo. Pri njegovem delu so mu vneto pomagali g. g. Stanek Barbič pri urejanju slik, aranžer Sliker Megušar, ki je izvedel vsa aranžerska dela, ter inž. Kleinschrot.

Razstava potuje najprej na Dolenjsko in se prvi dan ustavi v Škofljici, nato v Grosuplju in nadaljuje pot v smeri proti Novemu mestu. Po ogledu na lokalni proti St. Janžu se vrne na kočevsko progo, koncem meseca pa bo v Beli krajini.

Vestno organizirana razstava zasluži spričo aktualne vsebine vso pozornost in posebej opozarjamo nanjo vse poželesko prebivalstvo in tamkajšnje vzgojne organizacije, predvsem šole, da si jo ogledajo. Mr.

Obsodba nemškega izseljenca v Celju

Celje, 1. septembra.

Na okrožnem sodišču v Celju sta se zagovarjala danes dva nemška emigranta, 21 letni špediterski uradnik Henrik Wendt in 29-letna zabeznica Edita Neumondova, oba iz Frankfurta ob Meni. Bila sta obtožena zaradi prestopka zoper javni mir in red po §158, k. z., Wendt pa poleg tega še zaradi prestopka tatvine po §314/1-2 k. z. Razpravo je vodil s. o. s. dr. Lobe, obtožnico je zastopal državni tožilec dr. Požar, oba obtožena je zagovarjal odvetnik dr. Milan Orožen.

Letos 15. junija zjutraj se je zagrebški trgovec Božidar Bojič vozil z osebnim vlakom iz Ljubljane v Maribor. Med postajama Zidani most in Celje je zadremal. Ko se je med Laskim in Celjem zbudil, je opazil, da mu je nekdo ukradel s police v vagonu kovčeg, v katerem je bil raznovrsten nakit v vrednosti 8.000 din. Bojič je v Celju izstopil in prijavil zadevo policiji. Kmalu so ugotovili, da je Henrik Wendt takoj po prihodu osebnega vlaka iz Ljubljane okrog 8. zjutraj oddal ukradeni kovčeg v garderobo na celjskem kolodvoru. Ko je prišel Wendt ob 15.15 v garderobo po ukradeni kovčeg, je varnostni organ Wendta aretiral. Na policiji je Wendt sprva tajil, da je kovčeg njegov, pozneje pa je izjavil, da je kovčeg našel pod klopu v kupeju malo pred Celjem in ga vzel z namenom, da ga izroči policiji. Ta izgovor pa ne drži, ker je imel Wendt, če bi bil kovčeg res našel, dovolj časa, da bi ga oddal v prometni pisarni ali pa izročil policiji v Celju.

Wendt, ki je katoličan, in Neumondova, ki je židinja, sta zaročena. Ker je Neumondova židinja, ne smeta po nemških zakonih imeti nobenih stikov. Ker se o nista hotela ločiti, sta lani pobegnula iz Nemčije, da bi se tako izognila koncentracijskemu taborišču. Potikala sta se po raznih državah, letos konec februarja pa sta prišla v Jugoslavijo. Ker nimata stalnega bivališča in tudi ne premoženja, sta se preživljala na ta način, da sta beračila po raznih židovskih in katoliških občinah ter pri raznih organizacijah in zasebnikih, zlasti pri trgovcih in drugih podjetnikih. Ko je Neumondova zbolela, je beračil najprej Wendt sam in ji pošiljal denar za preživljanje.

Wendt je bil obsojen po obtožbi na 3 mesece strogega zapora, na izgubo častnih pravic za dobo dveh let in na trajen izgon iz Jugoslavije po prestani kazni. Neumondova pa je bila oproščena.

Primarij dr. Hugon Robič †

Maribor, 1. septembra.

Danes okrog 17.45 je v Mariboru v splošni bolnišnici po precej dolgi in mučni bolezni izdihnil splošno znani zdravnik dr. Hugo Robič, šef dermatološkega oddelka, v 51. letu svoje dobe. Pokojni dr. Robič je izhajal iz znane štajerske slovenske družine narodnega poslanca Robiča. Že kot dijak se je živahno udeleževal v raznih narodnih društvih, bil pa je tudi med rednimi Slovenci, ki je bil promoviran sub auspiciis. Po prevratu je prevzel vodstvo mariborskega dermatološkega oddelka in se je zlasti izkazal kot izvrsten praktični zdravnik. Dr. Hugo Robič je bil zelo znan med lovci in v strelskih družinah, saj prejšnja leta skoraj ni bilo strelskega tekmovalca, na katerem ne bi sodeloval in si priboril kako nagrado. Zapustil je soprogo in dva otroka. Blag mu spomin, preostali naši iskreno sožalje!

Prispevki za Borze dela

Beograd, 1. septembra. p. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je odredilo na predlog centralnega odbora za posredovanje dela in na podlagi naredbe o preskrbi brezposelnih delavcev in na mesečevce, da se od 1. septembra dalje pobira doklada za javne borze dela v znesku ene petine prispevka, ki je določen po zakonu o zavarovanju delavstva z dne 14. maja 1922 za bolniško zavarovanje. Polovica te doklade gre v breme delodajalca, drugo polovico pa bodo plačevali delavci in nameščenci. Doklado bo pobiral OUZD hkratu s prispevki za delavsko zavarovanje.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila: Depresija je z Balkanskega polotoka prešla na Crno morje, kjer ustvarja oblačnost in dež v vzhodni polovici Balkanskega polotoka. Depresija z Atlantika pa zajema britansko otočje in Irsko. Drugod v Evropi prevladuje visok pritisk z jasnim vremenom. V Jugoslaviji se je v severnih predelih in na Primorju zjasnilo, v gorskih krajih in v vzhodnem delu pa prevladuje oblačnost. Deževalo je samo v dolini južne Morave in v okolici Sarajeva.

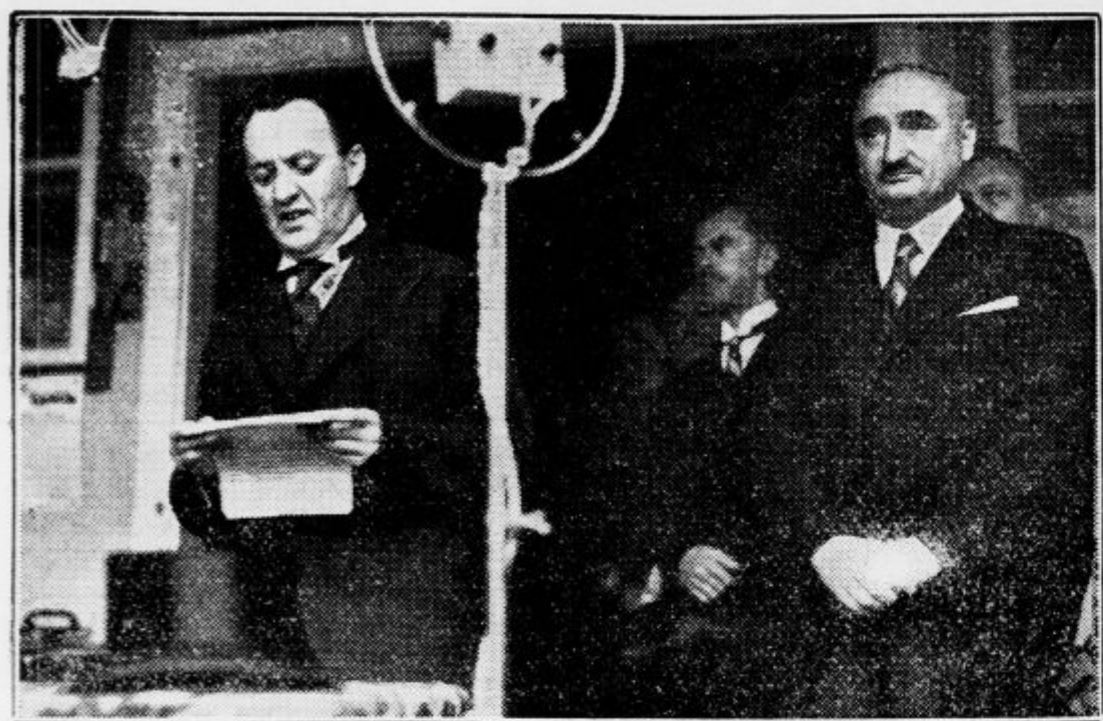
Zemunska vremenska napoved: Lepo, pretežno jasno vreme. Dežja ni pričakovati. Toplota se bo dvignila.

Zagrebška: Kakor vse kaže, bo vreme od slej nekoliko bolj stalno.

Dunajska: Oblačno, zmerno toplo, mož-

Novinarska rastava svečano otvorjena

Po otvoritvi in ogledu toplo priznanje prirediteljem

Govor predsednika ljubljanske sekcije JNU Stanka Viranta. V sredi dr. Kramer, na desni predsednik velesojma Fran Bonač

Ljubljana, 1. septembra.

Z otvoritvijo jesenskega velesoja, združenega z reprezentativno, jubilejno razstavo slovenskega novinarstva, se je ob 10. dopoldne pričel velesoj, ki spada brez dvoma med najzanimivejše, najpomembnejše in obenem najbolj poučne prireditve, kar smo jih doslej doživeli na sejmšču ob Lattmannovem drevoredu. V zadnjih letih se je uveljavila navada, da otvoritvam ljubljanskih velesojov kumuje Jupiter Pluvius, in velesojni dnevi veljajo tudi vremenskim prerokom že kar za dobo, blagoslovljeno, kar se tiče dežja. Danes pa se je nad Ljubljano ves dan razlivalo prijazno solnce, komaj narahlo zasenčeno od redkih jesenskih oblakov, in vso pravico imamo do upanja, da bo velesojem tokrat — najbrž lahko rečemo, da po zaslugi novinarjev, ki imajo v rebesih pač več zaščitnikov kakor na zemlji — izjemoma naklonjeno tudi nebo. Deloma zavoljo prijaznega vremena, a še več zaradi popularnosti novinarskega dela, ki mu je velesojem v prvi vrsti posvečen, se je k otvoritvi zbralo izredno mnogo odličnega občinstva, da je policija kar s težavo vzdrževala red.

Svečani otvoritvi so prisostvovali:

brigadni general Dodić kot zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II., pokrovitelja velesoja, in razstave slovenskega novinarstva, častna predsednika novinarske razstave notranji minister dr. Korošec, ki je obenem zastopal kraljevsko vladno, in minister dr. Kramer, ban dr. Natlačen, ki je zastopal tudi ministra za trgovino in industrijo, beograjski nadškof dr. Ujčić, polkovnik Mišajlovič za ministra vojske in mornarice, železniški direktor dr. Fatur za prometnega ministra, direktor dr. Vagaja kot zastopnik ministra za pošto in telegraf, načelnik tehničnega oddelka banke uprave inž. Skaberne kot zastopnik ministra za gradnjo, finančni direktor Sedlar za finančnega ministra, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golja za pravosodnega ministra, inž. Šivic kot zastopnik ministra za gozdarstvo in rudnike, predsednika mestnih občin dr. Juro Adlešič iz Ljubljane in dr. Juvan iz Maribora, generalni konzul Nemčije dr. Schmid iz Zagreba, konzul francoske, češkoslovaške in poljske Remerand, inž. Mišovski in dr. Stele, italijanski konzul Guerini-Maraldi, ljubljanski dopisnik Zobeč za Centralni Presbiter, predsednik Agencije Avale Stevo Kobarica iz Beograda, podpredsednik centralne uprave JNU, predsednik zagrebške sekcije dr. Sokolić, tajnik beograjske sekcije Boško Tokin in zastopnik zagrebške sekcije Stevo Stojanović, univerzni prof. dr. D'Estier iz Monakova, predsednik Mariborskega tedna dr. Lipold, narodna poslanca Rajko Turk in Pleskovič in še številni predstavniki oblastev, korporacij in ustanov.

Pred mikrofonom, ki je po radiu prenašal svečanost tudi najširši javnosti tostran in onkraj meje, je najprej spregovoril predsednik velesoja:

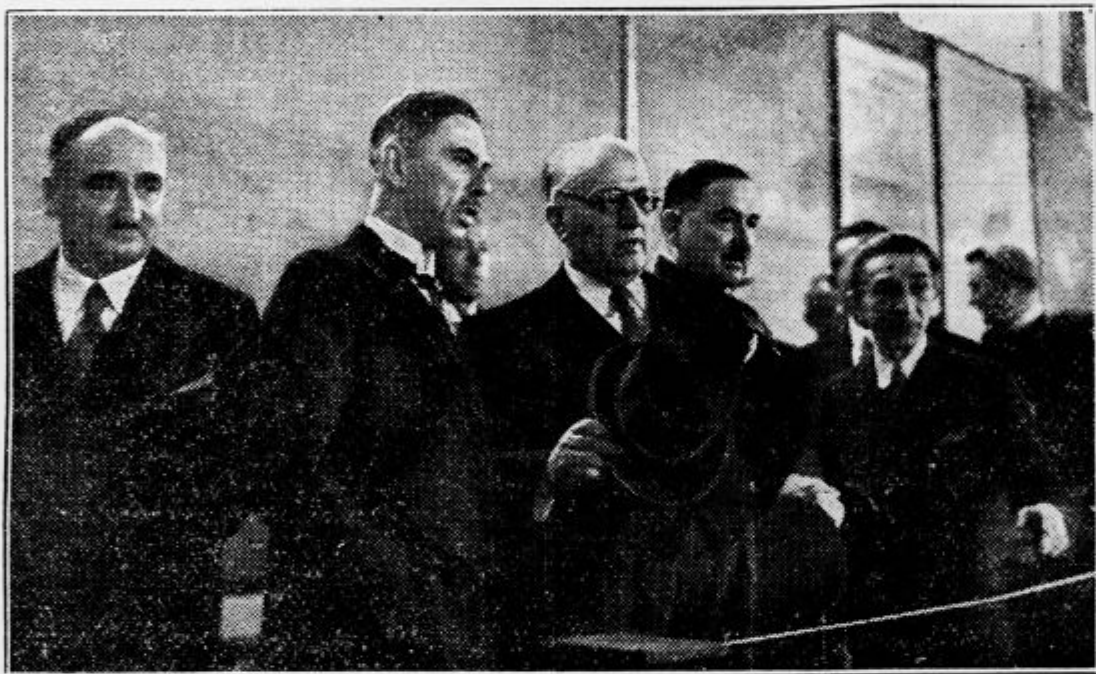
Fran Bonač,

ki je izjavil med drugim:

Ko se poletno solnce poslavlja od nas in se po naših vinskih gorah razlega vesela pesem kot znanilka bližnje trgate, so končane priprave za našo jesensko velesojno prireditev, ki se kot slovenska kulturna razstava harmonično priključi na naš pomladanski, in prvi vrsti gospodarskim panogam namenjeni velesojem. Stotero pridnih rok je bilo skozi tedne in mesece na delu, da so pripravile to pestro in zanimivo razstavo, ki jo bomo danes otvorili. Letošnja razstava slovenskega novinarstva, ki jo prirejajo naši novinarji ob 140-letnici prve izdaje Vodnikovih »Novic«, zavzema po svoji pestrosti, zanimivosti in zgodovinski vrednosti prikazano gradivo med našimi kulturnimi prireditvami prav odlično mesto. Namen letošnje razstave je, na-

zorno prikazati prve začetke ter razvoj in razmah slovenskega novinarstva od najstarejših časov do današnjih dni. Razstava naj nam nazorno preda velike, širokim plastem našega naroda še neznane zasluge slovenskega novinarstva za našo kulturo in gospodarstvo. Pokaže nam nam, da smemo biti na naše slovensko novinarstvo upravičeno ponosni. Posebej se moram na tem mestu spomniti izrednih zaslug, ki jih imata za prireditev predsednik ljubljanske sekcije JNU Stanko Virant in predsednik razstavne odbora Aleksander Železnikar. V posebno zadoščenje nam je, da so se tesne vezi, ki so že doslej obstajale med ljubljanskim velesojem in slovenskim novinarstvom, s to razstavo še poglobile in učvrstile. Iskrena hvala vsem poštovanim sodelavcem iz vrst naših novinarjev.

Poleg novinarske razstave je z veliko lju-

Zastopnik Nj. Vel. kralja general Dodić ter častna predsednika novinarske razstave dr. Kramer in dr. Korošec si ogledujejo razstavljene zgodovinske zanimivosti. Na levi predsednik Fran Bonač, prav na desni beograjski nadškof dr. Ujčić

bežnjo in z izrednim strokovnim znanjem prirejena etnografska in misijonska razstava o Indiji, ki podaja zaokroženo sliko te daljne dežele, njeno kulturo, njene tajne in njene čere. V vrsti razstavnih prireditev jesenskega velesoja mi omenim še umetnostno razstavo likovnih umetnikov, razstavo »Materi za otroka«, ki jo je priredila Zveza gospodinj v Ljubljani, vrtnarsko razstavo, ki jo je priredil Klub ljubiteljev cvetlic, razstavo društva »Zivalec«, živalski vrt Zoološkega društva in razstavo industrijskih in obrtnih proizvodov, ki je v glavnem omejena na pohištveno in živilsko stroko. Prisrčno zahvalo izrekam vsem poštovanim sodelavcem. Prijetna dolžnost mi je nadalje, da izrečem svojo iskreno zahvalo za pomoč, ki smo je bili tudi letos deležni od oblasti in korporacij. Tudi tej naši prireditvi je pokrovitelj naš mladi vladar Nj. Vel. kralj Peter II. Pozivam vas dragi gostje, da zaključimo ljubljensko kralju trikratni »Živijo«!

Vsa množica se je odzvala pozivu predsednika Bonača, vojaška godba pa je intonirala narodno himno. Potem ko je zastopnik Nj. Vel. kralja brigadni general Dodić izrekel predsedniku velesoja zahvalo in čestitke visokega pokrovitelja, je spregovoril predsednik ljubljanske sekcije JNU, glavni urednik »Jutra«:

Stanko Virant:

Izjavil je:

Gospod zastopnik Nj. Vel. kralja! Gospodje ministri! Cenjene dame in spoštovani gospodje! Kot predsednik ljubljanske sekcije Jugoslovenskega novinarskega združenja se v imenu slovenskih novinarjev toplo pridružujem pozdravom, ki jih je ravno kar izrekel predsednik ljubljanskega velesoja g. Fran Bonač, ki je v svojem govoru že poudaril, da je letošnja jesenska

prireditev ljubljanskega velesoja predvsem v znamenju novinarske razstave. Zato smemo slovenski novinarji s polno pravico smatrati spoštovane goste, ki so se zbrali k današnji otvoritvi, tudi za svoje goste.

Slovenski novinarji smo priredili to prvo razstavo slovenskega novinarstva iz dveh nagibov: Letos spomladi je preteklo 140 let, od kar je naš veliki Valentin Vodnik dal Slovincem prvi časopis in z njim orožje v boju za narodni obstoj in razvoj, orožje, ki je bilo takrat še najmodernejše, ki pa ga že par desetletij kasneje ni mogel in ga tudi danes ne more pogrešati noben civilizirani narod. Vodnik si pač ni mogel misliti v kako mogočno drevo bo zrastle njegovo skromno seme. Doseglo je obliko in moč, ki smo Slovenci na njo upravičeno ponosni, saj je malo narodov na svetu in tudi malo v Evropi sami, ki bi imeli časopisje tako močno in vsestransko razširjeno kakor je pri nas. Posebno mogočen razmah je zavzelo po osvoboditvi in zedinjenju ter s tem vnovič izpričalo dragoceni pomen narodne svobode. Da dostojno proslavimo 140-letnico začetka modernega novinarstva med Slovinci, smo se odločili za prireditev te razstave. Oddolžili bi se radi z njo spominu vseh onih znanih in neznanih prednikov, ki so z graditvijo slovenskega časopisja polagali temelje za našo civilizacijsko in kulturno stopnjo, temelje za ohranitev in za svobodo našega naroda. Sodobnike pa bi radi opozorili na veliko delo teh prednikov pa na pomen in vlogo časopisja v naši narodni zgodovini in našem današnjem življenju. Naša iskrena želja je, da bi razstava ta cilj dosegla.

Drugi zunanji povod za prireditev razstave je naš stanovski jubilej. Dobrih 30 let je poteklo, odkar se je časopisje med Slovence tako razvilo, da je ustvarilo stan polklicnih novinarjev in so se slovenski novinarji prvič združili v posebno organizacijo. Ako velja za kak stan, da se mora za njegovo življenje, življenjske in delovne razmere zanimati vsi narod, potem velja to prav gotovo med prvimi za novinarje. Zato smatramo, da ni neskomno, ako stopa-

vimo, preveč zahteva življenjska pot od oblikuje v znamenju časopisja. Prehitro živimo, preveč zahteva življenjska pot od nas, da bi mogli še sami k viru dogodkov, k studencu spoznanja. Vse to nam posreduje časopisje in pri tem nam, za nas skoro čisto nezavestno, oblikuje mišljenje, ustvarja prepričanje, usmerja naše htenje, našo pozornost in naša dejanja. Tolika je moč časopisja in mnogokrat tudi tako usodna, da se mi zdi, da njegov pomen še premalo upoštevamo, premalo važnosti polagamo nanj. In delo novinarja! Z razstave boste mogli spoznati, kako trdo je to delo, kako težavno, odgovorno in naporno, kako zajema in izčrpa vsega človeka zase. In pri tem ogromnem naporu stoji novinar, ta stvarni oblikovalec, ta arhitekt javnega življenja, tako rekoč anonimno ob strani. Ta razstava bo nov dokaz organizatorčne sposobnosti in resne volje do dela in napredka.

Ko odvarjam to eminentno kulturno razstavo, me preveč prepričuje, da nihče ne more našemu novinarstvu oporekati velike požrtvovalnosti, velikih nesebičnih naporov in velike predanosti poklicu. Majhnost našega ozemlja in majhnost naših razmer pa tudi našemu novinarstvu udarja razmer. Naj bi se iz te majhnosti dvignilo v bodoče naše novinarstvo in naj bi bilo vedno prepojeno z iskreno voljo, služiti samo resnici in pravici, kralju, narodu in državi! Zivel kralj! Zivela Jugoslavija! S tem proglasim razstavo za otvorjeno. — Vojaška godba je zaigrala himno. Visoko v zrak je poletela jata golobov pismoš. Bil je krasen prizor, ki je močno prevzel vse navzoče. Golobje so se nekaj časa v spiralah vrtili nad velesojem, nato so ubrali svojo pot in izginiti v sinji jasnini.

Po svečani otvoritvi

so si gostje pod vodstvom prirediteljev ogledali najpomembnejše prireditve velesoja. Najprej so jim novinarji v paviljonu J razkazali zgodovinski razvoj slovenskega dnevnega tiska od prvih početkov do danes in posebej se razvoj novinarstva po posameznih strokah, stanovih in pokrajinah. Gradivo, ki so ga prireditelji zbrali na velesojem, je preveč obširno, da bi ga bilo mogoče zajeti z enim samim sprehodom

Kirurgi se zbirajo v Ljubljani Jubilejni sestanek je VI. kongres za operativno medicino

Danes se prično zbirati v Ljubljani jugoslovenski zdravniki, zastopniki operativnih medicinskih strok, da na svojem kongresu obdelajo nekatera važna vprašanja iz območja človeškega bolovanja. Pogovorili se bodo med seboj o skušnjah in nazorih, ki so si jih pridobili pri studiju in zdravljenju. V glavnem bodo obravnavali vnetje trebušne mrene, ki nastane po perforaciji kakega notranjega organa, razpravljali bodo o kamnih v ledvicah, ki so posebno pogosti v nekaterih predelih naše države, in o mnogih drugih vprašanjih sodobne kirurgije, ginekologije in drugih operativnih strok. V svoji sredi bodo pozdravili odlične zastopnike operativne medicine iz Češkoslovaške, Bolgarije, Rumunije, Grčije, Francije.

Ljubljanski sestanek je prav za prav jubilejni sestanek, kajti že pred 26 leti so se zbrali srbski, hrvaški, bolgarski in slovenski kirurgi v Beogradu. To je bilo še v času, ko je jugoslovenski misel plaho iskala poti, po kateri bi se sorodni narodi združili v višjo enoto. Tačas ta pot ni mogla voditi dlje kakor do složnega strokovnega dela in jugoslovenski zdravniki so bili med prvimi akademskimi stanov, ki so se odzvali klicu narave in v bratski zajednici pomagali dvigniti jugoslovensko zdravstveno kulturo. V njihovih srečih je gorela jugoslovenska zavest in tiho se je javljala želja po tesnejši združitvi, njihov razum pa jim je veleval, naj s strokovnim delom pripravijo temelje za bodočo skupnost in za prihodnji skupni napredek. Med udeležniki in organizatorji tega prvega jugoslovenskega sestanka za operativno medicino bomo tudi imena mnogih odličnih slovenskih zdravnikov. Sodelovali so Bleiweis vitez Trstenički, Vinko Gregorič, Otmar Kraječ, Anton Schwab in Edo Šlajmer. Nekateri izmed njih se še lahko spominjajo tedanjega navdušenja, nekateri pa je že iztrgala smrt iz plodnega človekoljubnega dela.

Značilno je, da so prav zdravniki med prvimi začutili potrebo po skupnem jugoslovenskem delu. Njihovo poznavanje življenja in prirodnih zakonov jih je napotila k delu za ustvarjanje v prirodi utemeljene in zaradi tega neporušljive ideje in materialne skupnosti jugoslovenskih narodov. Njihova jugoslovenska orientacija je koreninila v onih osnovnih nacionalnih značajih, ki jih niti zgodovina niti socialne razmere niti stroke niso mogle uničiti. Zvesti svoji tradiciji so srbski, hrvaški in slovenski zdravniki tudi v svobodni Jugoslaviji nadaljevali skupno delo. Že kmalu po prevratu so si vsi zdravniki osvojili jugoslovensko zdravniško društvo in pozneje so se posamezne stroke organizirale v specialne jugoslovenske strokovne zveze.

Jubilejni sestanek jugoslovenskih zdravnikov-operaterjev se vrši v Ljubljani pod imenom II. kongres Jugoslovenskega zdravniškega društva, v resnici pa je to VI. jugoslovenski kongres za operativno medicino, torej direktno nadaljevanje pred svetovno vojno pričete delo.

Jugoslovenski kirurgi, ginekologi, ortopedi, urologi, okulistji in laringologi se zbirajo v Ljubljani v težkih časih. Materialne razmere niso naklonjene niti bolnikom niti zdravnikom. Pomanjkanje bolniških postelj, nezadostna zgradbena sredstva, nezasigurani gnotni položaj nalagajo zdravnikom skrb za vsakdanje delo ob bolniški postelji in pri operacijski mizi in jih silijo, da se bore za skromno eksistenco. Da so kljub temu našli v sebi dovolj moči, organizirati skupni sestanek in pripraviti strokovne teoretske in praktične referate, izpričuje, da so vredni nasledniki onih naših zdravniških borcev, ki so pred četrtsotletjem z optimizmom in osebnimi žrtvami premagovali ovire, ki so jim jih stajale neprijazne politične razmere.

Želim jim, da si v sedanjih časih pridobijo priznanje, ki ga zasluži njihovo delo, še bolj pa jim želimo, da bi njihovo

skozi paviljone in opisi s nekaj kratkimi stavki, zato se bomo prihodnje dni pozanimali z novinarsko razstavo še poglavje za poglavjem. Posebne pozornosti so bili pri ugodnih obiskovalcih deleži številni grafiki in modeli, izdelani po načrtih našega uredniškega tovariša Ivana Lapajne, ki je s pridnostjo čebela in preciznostjo pravega znanstvenika zbral skorajda neizmerno gradivo o razvoju, rasti in razširjenosti slovenskega dnevnega tiska. Tovariš Lapajne je odličnim gostom podrobneje pojasnil grafiko in zemljevid. Po prvih vtisih so obiskovalci složno priznali, da novinarska razstava nikakor ni samo ena izmed običajnih priložnostnih razstav, temveč prireditev, ki z živo nazornostjo izpričuje vso zgodovino naše novinske kulture in korak za korakom uvaja človeka v čudovite pokrajine doslej neznanega sveta. Zanimiv oddelek je uredila ljubljanska podružnica Agencije Avale, z zgodovinskega in sodobnega vidika pa je izredno poučen in pester kotiček, ki ga je opremila s svojimi tiskil Narodna tiskarna z »Jutrom« in »Slovenskim narodom«.

Odtod so gostje odšli v paviljon N, ki bo za slehernega obiskovalca pač največja atrakcija. Tu se pred očmi občinstva pišejo, diktirajo, tipkajo, stavijo in tiskajo »Ljubljanske novice«, dnevno glasilo naše novinarske razstave. Dolgo so se gostje pomudili v paviljonu M, v katerem so urejene zbirke novinskih ilustracij in pa najstarejših slik in tiskov, predhodnikov današnjega časopisja. Za zanimanjem so si visoki gostje ogledali razstavo Akejskega odbora za rešitev ljubljanskega železniškega vprašanja ob paviljonu N, kjer sta ministru dr. Korošcu razkazala relief Ljubljane s poglobljeno železnico in mu razložila podrobnosti poglobljenega načrta predsednik zbornice za TOI Jelačin in inž. Kham. Posebno pozornost je minister dr. Korošec posvetil misijonski razstavi, kjer so prireditelji sprejeli goste na prav slovesen način. Naposled so si gostje ogledali še razstavo »Materi za otroka« v paviljonu K, kjer jih je na pragu pravdravila urednica »Gospodinja« Likarjeva.

Po ogledu je velesojna uprava priredila za povablence v Dolničarjev paviljon okusno pripravljeno malico. Godba dravske divizije pod vodstvom kapelnika Zivanovića je — poleg odlične postrežbe — poskrbela za najlepše razpoloženje. Obisk razstave je bil v teku prvega dneva tako velik, zanimanje tako prisrčno in priznanja tako laskava, da bomo novinarji resnično nad vse zadovoljni, ako bodo vsi dnevi do 12. septembra tako lepi in uspešni.

strokovno delo rodilo uspeh, da bi se z znatnimi materialnimi sredstvi podprle njihove upravičene zahteve po boljših bolniških prostorih, modernejših zdravilnih sredstvih in po vsakdanjih skrbih za obstanek oprešenih materialnih pripomočkov. Že v mirnem času so zasluge operativnih medicinskih strok za narodno zdravje neizmerno. Zdravniki rešujejo z operacijami moze in žene, ki bi jih brez tega sigurno strla neizprosna bolezen, nevarna poškodba ali nepravilen porod. Uspehi se ne kažejo samo na poedincih, ki se vračajo zdravi v svoje družine in k svojemu delu, ampak na vsem narodu. Njihovi uspehi so socialni in nacionalni. Še veliko večja pa bo potreba po operativni pomoči, če kdaj zagrmijo topovi in zaropotaajo zračni bombardirji, če bo kdaj morala država z orožjem braniti svoje meje pred sovragom.

Zato je upravičena zahteva, da se javno zdravstvo in posebej operativna medicina vzame kot važna točka v vsak državnopolitični program. S temi željami spremlja naša javnost na zunaj skromno, na notranj bogato delo jugoslovenskih zdravnikov. Ko se je končal l. 1911. prvi sestanek v Beogradu, se je dr. M. Čačković iz vsega srca zahvalil srbskim zdravnikom za prireditev in jim, »prvim pobednicima na polju jugoslovenskega kulturnega jedinstva« zaklical navdušeni: Živeli!

Temu vzkliku se pridružuje tudi slovenska javnost in želi jugoslovenskim zdravnikom mnogo, mnogo uspehov.

Ljudmila Roblekova †

Ljubljana, 1. septembra.

V Jozefišču na Poljanski cesti je preminila v častiljivi starosti 85 let gđ. Ljudmila Roblekova. Pokojnica je bila redek pojav v našem narodnem življenju. Z njo je živela naša zgodovina polnih 80 let. Kajti pokojnica se je zavedala vseh pomembnih dogodkov od svojih prvih let. Vedno duševno sveža je kaj rada pripovedovala o bojih in razvoju našega kulturnega in narodnoobrambnega dela.

Veselila se je napredka slovenske in slovenske žene. Vsač najmanjši neuspeh jo je globoko dirnil in obenem jo je podkrepil za vnetejše sodelovanje. Dokaz njene jeklene vztrajnosti je bilo njeno 40letno službovanje v notarski pisarni pokojnega Luke Svetca v Litiji Tam se je rodila misel za ustanovitev Ciril-Metodove družbe, katere zvesta sodelovalka je ostala Roblekova do zadnjega diha.

V korist šolski družbi je založila nebroj razglednic s slikami naših velikih moči in žena. Dokler je lahko hodila, nas je redno obiskovala in nosila s seboj torbico polno kart, narodniholkov, srečk in drugega. Z ljubeznivostjo je znala vse te stvari lepo vnovčiti in je pripomogla Družbi do lepih vsot.

Ljuba Ljudmila! Lepo je bilo ob Tvoji 70letnici, še lepše ob Tvoji 80letnici, ko smo Te vso zasule s cvetjem, a nismo mislile, da bomo ob Tvoji bližnji 85letnici poslane rož na Tvoj grob. Tvoja 70letnica je bila za nas vse zelo pomemben dan, na katerega si bila z nami vred zelo ponosna, kajti tisti dan so nam rojenice položile v žibel našega milega vladarja, Petra. Težko nam je slovo. Mnogo nas žaluje za Teboj in pogrešale bomo lepih pomenkov v Tvoji sobici, ki so nam dajali vedno novih pobud. Spomin na Tebe nam bo svetel žarek, ki nam bo osvetljeval geslo naše šolske družbe: »Mal položi dar, domu na altar«.

Ljuba, draga Ljudmila! Tvoje okno, na katero smo trkale in Te mimogrede pozdravljale, je prazno, a skozi okno večnosti ti žalostno ključemo: Ljudmila, zadnji krat pozdravljeni!

Maša in Mara.

Častni predsednik dr. Kramer na obisku v »uredništvu« velesojnega dnevnika »Ljubljanske novice« na novinarski razstavi

Domače vesti

* Včerajšnji številki so bile priložene polnočne za one, ki jim je potekla naročnina. Prosimo jih, da jo zaradi reda in olajšanja dela nakažejo takoj prve dni septembra. Oni, ki imajo še kak zastanek, naj poravnajo tudi tega, da ne izgubijo pravice do »Jutrova« nezgodnega zavarovanja, ker zavarovalnica »Jugoslavija« ni po pogodbi dolžna izplačati zavarovane vsote 10.000 din, ako naročnina ni poravnana vsaj za ves čas do 14 dni pred neizpolnitvijo. Pri spremembi naslova naj naročniki ne pozabijo navesti starj in novi naslov. Premembne naslovov, ki jih uprava lista prejme po pošti, telefonično ali v pisarni upravnika do 17. ure, se izvrše takoj naslednje jutro, po 17. uri došle pa šele dan kasneje. Uprava »Jutro«.

* Onim, ki so bili pod Avstrijo internirani ali obsojeni zaradi »srbofilstva« v Beogradu je bil osnovan akcijski odbor za organizacijo vseh onih ki so bili za časa svetovne vojne pod Avstro-Ogrsko zaradi »svojega nacionalnega mišljenja in delovanja internirani, kot veleizidajniki v preiskavi ali zaprti kakor tudi vseh onih, ki so bili kot civilni ujetniki med vojno internirani po raznih taboriščih v Avstro-Ogrski. Ta organizacija se naj izvede na kongresu, ki bo 25., 26. in 27. t. m. v Beogradu. Gori imenovani akcijski odbor me je naprosil, naj osnujem v Ljubljani za dravsko banovino poseben pododbor. V to svrhu prošim vse one, ki so bili med vojno internirani, v sodni preiskavi obojeni ali zaprti radi »svojega nacionalnega mišljenja in delovanja pa žive v Ljubljani, da pridejo na sestanke v petek 3. t. m. v restavracijo »Zvezde« ob pol 21. Vse one, ki žive izven Ljubljane, pa prošim, da se čimprej javijo in sporoče, ako se udeležijo beogradskega kongresa. Priporočam, da imajo že v rokah legitimacije za četrtnske železniške vozne listke. — Risto Pustoslemšek.

Pri živčnem oslavljenju

se uporablja fiziološki ekstrakt »KA-LE-FLUID«. — Brezplačno se pošilja detaljna literatura, zahtevajte: Beograd, Masarykova 9 MILOŠ MARKOVIĆ.

»KA-LE-FLUID« se dobiva v vseh lekarnah in drogerijah. S. br. 3300/32

* Družba sv. Cirila in Metoda je prejela avgusta 1937 od podružnice: Novo mesto 600 din, Split 520 din, Ptuj m. 300 din, Ptuj ž. 300 din, Trbovlje 423.75 din, Slovenjgradec ž. 1950 din, Ljubljana, šentjakobsko trnovska ž. 250 din; CM obrambni sklad: Ivan Prekorščak, Celje, 134 din; koževski dinar: šentjakobsko-trnovska moška podružnica Ljubljana 400 din. Razni prispevki: dijaki Christoforovega zavoda v Ljubljani 65 din, dr. Josip Titar, Ljubljana, 100 din; Jakob Zupančič, Ljubljana, delnica agrarne banke 500 din; dr. O. Fetič, Ljubljana, 100 din; Otmar Skale, Novo mesto, 50 din; dr. Fr. Lasič, Maribor, 100 din; dr. V. Kac, Maribor, 100 din; Fran Majer, Maribor, 100 din, Miloš Oset, Maribor 100 din; Helena Bevk, Litija 100 din; Franja Tavčarjeva, Ljubljana, 100 din; neimenovana dva gospoda 200 din, neimenovana 200 din; I. Klemenec, Ljubljana, 200 din; A. Potočnik, Ljubljana, 400 din, A. Regi, Ljubljana, 170 din, I. Rozman, Ljubljana, 90 din; Ivan Lamut, Ljubljana, 150 din, neimenovana 100 din; Jože Zupančič, Ljubljana 130 din, skupaj 7932.75 din.

Pri hemoroidih, bolečinah v križu, zastoj krvi v jetrih in nezadostnem izločevanju iz črevesja, nastalem zaradi zapeke, se dosežejo z naravno »FRANZ-JOSEFOVO« vodo odlični uspehi. Bolniki radi uživajo preizkušeno »FRANZ-JOSEFOVO« grenčico, ki se tudi pri pogostejši uporabi dobro obnese.

Ogl. reg. S. br. 15. 485/35

* Na osmi gospodinski razstavi Zveze gospodinj »Materi za otroke« bo z dovoljenjem g. primarija dr. Dražaga prikazano iz njegovega delokroga doba dojenčka, predšolska doba in vstop v šolo. Mlade in stare mamice so prispevale z dobrimi nasveti in s prijaznimi spomini svojih otrok. V zdravem telesu je zdrav duh. Zato bo prikazana predvsem skrb za zdravo telo, zdravje, vzgojno igranje in mirno vestno učenje.

* Slovenski zvonovi za Indijo. Znano je, kakšnim veseljem je svoj čas slovenski misijonar Ignacij Knoblehar sprejel prvi slovenski zvon za svoj misijon v Afriki. Isto veselje hočejo napraviti tudi našim slovenskim misijonarjem, ki so ustanovili svojo prvo jugoslovensko misijonsko pokrajino Bengalijsko, ob izlizu reke Gangesa, jugovzhodno od Kalkute. Naši misijonarji so priredili na jesenskem vseletju v paviljonu »G« veliko razstavo Indija, ki ima 12 večjih oddelkov in je znamenitost zase. Opolnjeni bodo v Indijo trije bronasti zvonovi. Namenjeni so za našo misijonsko postajo Regapur (blizu Kalkute), kjer deluje slovenski misijonar o. Stanko Poderžar.

* Tekmovanje harmonikarjev za prvenstvo Jugoslavije in prehodni pokal za leto 1937/1938 bo letos v nedeljo 12. septembra na Ljubljanskem vseletju.

* Podravska podružnica Slov. planinskega društva v Rušah bo praznovala v dne 4. in 5. septembra 30 letnico Ruske kočje in 35 letnico obstoja društva. Ob tej priliki se bo blagoslovil novi vodovod. V programu je dne 4. septembra velik kres, žaromet, razsvetljava cerkve Sv. Aneha in pohorsko rajanje. Svira pohorski jazz. V nedeljo dne 5. septembra: jutrajni budnik, ob 10. sv. maša, ob 11. blagoslovitev studenca in vodovoda, ob pol 12. slavnostna seja na prostem, nato narodno slavlje. Vabimo vse planince in prijatelje planin, da se v čim večjem številu udeležijo teh jubilejnih praznov prvih slovenske postojanke na Pohorju.

* Planinci, ki se nameravajo udeležiti kongresa Zveze planinskih društev v Novem Sadu dne 5. septembra t. l. ter sledenjih izletov na Fruško goro in po Dunavu skozi železna vrata do Prahova in dalje do Niša s povratkom preko Oplenca, naj

se prijavijo v pisarni SPD, Aleksandrova c. 4./I. najkasneje do četrka dne 2. septembra popoldne. Ob priliki kongresa bo tudi planinska foto-razstava, kjer bo razstavljenih okrog 600 prvovrstnih posnetkov iz vseh gorskih krajev naše države.

* Vpisovanje v enoletni trgovski tečaj v Novem mestu dnevno. Šolnina 150 din. Začetek pouka 9. septembra.

* Pri zaprtju in motnjah v prebavi vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravne Franc Jožefove grenčice.

* Obidele obleke barva v različnih barvah in pisla tovarna JOS. REICH. 1.

Iz Ljubljane

u— Ljubljanske novice. Včeraj popoldne je izšla prva številka dnevnika razstave slovenskega novinarstva. Dnevnik urejajo, stavijo in tiskajo na velesejmu. Urednik je Tone Gmajner. Glavo je narislal Justin, urednik pa si ob sodelovanju tvarišev novinarjev prizadeva, da je vsebina čim zanimivejša. Prva številka je prinesla pod zaglavjem »Novinari in njihovo delo« obširno poročilo ob otvoritvi razstave, spomine starega novinarja, novice o sportu, Bekšovo ljubezno daljšo prigodico, vodnik po razstavi in slike iz filma o uredništvu in tiskarni, ki se bo predvajal na velesejmu izvod je po dinarju. Dnevnik toplo priporočamo, saj je enkrat in je njegova veljavnost neprimerno večja kakor vrednost raznih znamk. Shranite!

BOUVIER
ŠAMPANJEC
GORNJA RADGONA

u— Ljudmila Robleková, bivša notarska uradnica pri notarju pok. Luki Svetcu, je umrla dne 31. avgusta v 85. letu starosti. Bila je visoko naobrazena, vsestransko marljivo delavna, narodno zavedna in požrtvovalna zlasti na narodno obrambnem polju. Stvarni in podroben opis njenega življenja in dela bi bil lep donos k razvoju našega kulturnega prosvetnega in narodno obrambnega pokreta. Zaspala je vrla in plemenita žena. Ljubljanske CM podružnice vabimo, da z obilno udeležbo počastijo ob pogrebu spomin blagopokojne. Pogreb bo 2. septembra ob 16. uri iz Jožefišča na Poljanski cesti.

Vaše zdravje čuva „Lasta“ sladna kava

u— Na ilirijanskem kopališču so doživeli sedaj ob koncu sezone vsi številni posetniki prav prijetno presenečenje. Sprito novih čistilnih metod, ki so plod dolgoletnega študija, se je naposled posrečilo upravi kopališča, da ohrani vodo v bazenu kristalno čisto in visoko temperirano. Krasen je pogled v bazen, saj opaziš skozi bistri soj sveže vode sleherni smet, ki leži na dnu. Kopališča uprava je problem menjavanja in čiščenja vode po aplikaciji nemškega vzorca tako posrečeno rešila, da bo brez dvoma ta prepotrebna spopolnitev naletela v naši javnosti na širok odziv, da si bo vsak ljubitelj kopanja sedaj na zatonu sezone še enkrat privoščil blagodejni užitek, ki mu ga nudi ta edinstvena, skrajno higienska zdravstvena naprava.

u— Svojevrsen primer žene v kriminalu. Zadnji čas so bili v Rožni dolini izvršeni številni vlomi v stanovanja, iz katerih so neznani storilci odnašali obleke, dragoceno, denar in druge stvari. V torek so vlomilci spet obiskali neko hišo na Cesti V, iz katere je izginila lepa, skoraj nova suknja in nekaj druge obleke. Organi kriminalnega oddelka so takoj pričeli živahno preiskavo in končno je padel sum na soprogo nekega dimnikarskega pomočnika, ki stanuje na Cesti V. Izprva se je sumničnega zdelo precej neverjetno, ker je 26letna žena šele pred petimi dnevi povila otroka. A ko je detektiv prebrskal njeno stanovanje, je našel nazadnje tudi zastavni listek mestne zastavljajnice, kjer je ženska zastavila ukradeno suknjo in še nekaj drugih predmetov. Nekaj dni pred porodom je vlomila v neko drugo stanovanje v sosesčini in odnesla okrog 2500 din gotovine. Kakor je na policiji priznala, je vlamjala tudi po Šiški in Trnovem, kjer je stanovala, preden se je preselila v Rožno dolino. Aretacija mlade vlomilke je vzbudila v Rožni dolini pravo senzacijo.

Zaveze za okna, posteljna pregrinjala, blago za preobleke pohištva — največjo izbiro — zelo po ceni nudi nova trgovina Goričar, sv. Petra c. 30

u— Kino Ideal v novi sezoni. V petek otvorilo kino Ideal svojo novo sezono. V to svrhu si je kino Ideal, čeprav po sedežih najmanjši, nabavil serijo najlepših filmskih novosti, ki pridejo druga za drugo na spore. Uprava kinematografa se ni ustrašila težkih finančnih žrtv, ki so bile potrebne za nabavo velikih filmskih del, ker jo je vodila v prvi vrsti želja nuditi ljubljanskemu občinstvu velika filmska dela in jo popolnoma zadovoljiti. Od filmov, ki pridejo še ta mesec na spored, navedemo otvoritveni film »Veseli banditi« s sloviti italijanski tenorjem Ninom Martinijem v glavni vlogi. Ta film, v katerem poje Martini tudi prekrasne operne arije, je režiral Rouben Mamoulian, režiser filmov »Kraljica Kristina (Greta Garbo)«, »Visoka nesem« (z Marleno Dietrichovo). Sledi velfilm »Mali Lord« po znamenitem istoimenskem romanu; v tem filmu bomo videli maledra Freda Bartolomeja, ki je tako izborna žral vloga Davida Connerfielda. Naslednji film »Poslednji Mohikanec«, izdelan po znanem klasičnem istoimenskem romanu Jauresa Connerja, bo istaklo vznemirilen veselejo občudovanje. Sledijo bodo velfilmi v naravnih barvah, kakor »Alahov vrt« (z Marleno

Dietrichovo in Charlesom Boyerjem), »Bajazzo« (z Richardom Tauberjem), »Rembrandt« in še cela dolga vrsta samih takih filmov, ki bodo pri vseh zbudili splošno občudovanje. Kljub vsem tem velikim filmskim novostim ostanejo cene vstopnic nezvišane. — Kino Ideal se priporoča tedaj za čim večji obisk.

u— Nesreča zidarskega delavca. Iz Cerknice so včeraj pripeljali na kirurški oddelk 30letnega zidarskega delavca Jožeta Risa, ki je pri delu padel z visokega odra in dobil razen ran po glavi in rokah tudi hude notranje poškodbe.

u— Gospodinjstvo-kuharski večerni tečaj za dekleta se prične takoj, ko bo dovolj prigraden. Prijave sprejema in poslanila daje uprava »Gospodinske pomočnice«, Wolfova 10., telefon 3053.

u— Gimnastični tečaji TKD Atene se redno začno danes, 2. septembra. Dijaški od pol 18. do pol 19. 20. Din, damski od pol 19. do pol 20. 30. din mesečno. Vpisovanje pri vsaki gimnastični uri.

Iz Celja

u— Sokolske župne tekme v odbojki za članstvo in naraščajo bodu na praznik 8. t. m. s pričelkom ob pol 9. dopoldne na Glaziji v Celju. Nastopilo bo okrog 20. poslav. Prvaki teh tekme se bodo udeležili oblastnih tekem, ki bodo v nedeljo 12. t. m. v Celju med prvaki kranjske, ljubljanske, mariborske in celjske sokolske župe.

u— Sokolsko društvo Celje I sporoča, da se bo pričela redna telodavba vseh oddelkov 15. t. m. Čas za prijave je od 15. septembra do 15. decembra. Prijave bo sprejemal načelnik od torkih in petkih od 20. do 22. v telodavnici v Sokolskem domu v Gaberju.

Centene dame!

Odpotovala sem na Dunaj in Prago na praktično delo. Po povratku bom lahko ustregla cenj. damam v vseh novostih modernih frizur, barvanju las in negovanju lica. — Se priporoča frizerski salon FRAJLE, Celje, Kralja Petra cesta 24.

u— Nagradno tekmovanje celjskega strelskega okrožja. V soboto in nedeljo je bilo na strelišču v Pečovniku tekmovanje celjskega strelskega okrožja. Tekmovanje je veljalo obenem kot izbirno za strelce, ki bodo sodelovali pri vsestranskem tekmovanju v Beogradu ob proslavi 50letnice obsoja Saveza strelskih druščin od 8. do 15. septembra. Tekmovanje je bilo pod vodstvom predsednika celjskega strelskega okrožja g. podpolkovnika Krasnika, organizacijo pa je prevzela celjska strelska družina pod vodstvom predsednika g. Janka Wagnerja. Organizacija in potek sta bila vzorna. Tekmovanje se je razvilo v lepo manifestacijo viteškega sporta. Udeležba je bila izredno lepa. Pokazalo se je, da razpolagajo strelske družine z odličnimi strelci. Tekmovanja se je udeležilo sledečih deset strelskih druščin Celje, Crna, Šoštanj, Zagorje ob Savi, Dobrna, Vransko, Brežice, Sv. Jerež, Planina in Arja vas - Petrovč. Strelske družine so bile zastopane po 159 strelcih, ki so oddali skupno 2883 strelcev. Poleg tega so tekmovale tudi štiri ekipe, vsaka s tremi strelci, in sicer Celje, Šoštanj in Dobrna. Pri ekipnem tekmovanju se je razvila huda borba za prehodni pokal. Pokal je branila celjska strelska družina, ki si ga je pritorila že dvakrat zaporedoma in sicer v letu 1935. in 1936. Celjski strelski družini je uspelo, da si je sedaj tretjič osvojila pokal, ki je s tem prišel definitivno v njeno last. Končni rezultat v ekipnem tekmovanju je sledeč: 1. Celje, 2. Šištanj, 3. Crna, 4. Dobrna. Pri ekipnem tekmovanju je bil obenem dosežen tudi najboljši rezultat tekmovanja, ko si je poročnik g. Tkalčec, agilni delavec celjske strelske družine, s 15 strelci leže, kleče in stoje priboril 100 točk. Rezultati tekmovanja posameznikov so sledeči: 1. nagrada (darilo celjske mestne občine) Fric Blumer, Celje 98 točk; 2. (darilo celjskega župana) Ivan Šepul, Crna, 81; 3. (ura) Hubert Povh, Crna, 81; 4. (stenska puška) inž. Omer Rauter, Planina, 80; 5. (kuhinjska garnitura) Franc Topoljšček, Šoštanj 79; 6. (ura) Avgust Keblič, Celje, 78; 7. (servis za sadje) poročnik Jakob Tkalčec, Celje, 74; 10. (zapestna ura) Ivan Zornik, Celje, 72; 11. (ura budilka) Ivo Gabrijč, Dobrna, 70; 12. (luntnik s svetilko) podpolkovnik J. Krasnik, Celje, 67; 13. (dve vazi) Kristijan Steinbach, Šoštanj, 63; 14. (veržica) J. Lackner, Celje, 61; 15. (košarica za sadje) Josip Hernaus, Celje, 61 točk. K gmetnemu uspehu so pripomogli z denarnimi podporami: tv. A. Westen in D. Rakusch po 500 din, Celjska mestna hranilnica ter Hranilno in posojilno društvo v Celju po 300 din, tv. V. Brauns 250 din, Celjska posojilnica d. d. in tv. R. Stermečki po 200 din ter Ljudska posojilnica 100 din. Prireditelj je v vsakem pogledu lepo uspešna. Zelo nas veseli napredek naših strelskih druščin, s čimer je zagotovljeno častno zastopstvo Celja pri beogradske proslavi in vsestranskem tekmovanju.

u— Združenje trgovcev za mesto Celje je naklonilo Olepševalnemu in tujskoprometnemu društvu v Celju podporo v znesku 1000 Din.

KINO METROPOL, prinaša danes veličasten rekordni slager »ANTONIO ADVERSO-CARJEV PUSTOLOVEC«. — Radi izredne dolžine filma (3.700 m) predstavi samo ob 16.15 in 20.30.

Iz življenja na deželi

MALA NEDELJA. V nedeljo 5. septembra točno ob 3. uri ob vsakem vremenu bo staroznana velika sokolska tombola. Glavni dobiček 1.500 din, veliko število dobitkov v vrednosti 12.000 din. Godba, ples!

Iz Maribora

a— Uredništvo in uprava »Jutrac in »Večernik« sta se z večerajšnjim dnem preselila iz dosedanjih prostorov v nove prostore na Grajskem trgu 7, prvo nadstropje (bivši prostori ljudske samopomoči).

a— Ob slovesu davčnega inšpektorja F. Preloga. V torek se je zbralo uradništvo tukajšnje davčne uprave v predstojniški sobi, da se poslovijo od dolgoletnega, priljubljenega šefa ter davčnega inšpektorja g. Ferda Preloga, ki je bil z 31. avgustom razrešen službe in vpokojen. Tople besede je spregovoril ob slovesu v imenu vsega uradništva višji davčni kontrolor g. Josip Sever, ki je poveljeval odlike in vrline, ki so dilele Ferda Preloga kot vzornega šefa in zvestega tovariša. Uradništvo mu je poklonilo krasen soplek rdečih nagelnov s sliko, opremljeno s primernim posvetilom in podpisu vseh uradnikov. Ob slovesu želimo g. inšpektorju Prelogu, da bi zasluženi pokoj živil v zdravju, sreči in zadovoljstvu.

a— Slavni filmski igralci skozi Maribor. V torek zvečer je pasirala naše mesto 25 članska ekspedicija tvrde Ufa-Berlin, ki bo v Dubrovniku in okolici filma film »Il Gasparone«. Med člani ekspedicije so tudi svetovnoznana igralka Marika Röck, igralec velikega formata Johannes Hersters ter glavni režiser Jacob. Po malem izletu v okolico mesta so nadaljevali pot v Dalmacijo.

a— Mariborsko sokolstvo in kraljev rojstni dan. Dne 6. septembra se zbere mariborsko sokolstvo ob 11.30 v Narodnem domu, nakar se razvije sokolska povorka na letno telovadišče matičnega Sokola, kjer bo svečana proslavitev rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II.

a— Študentovska borza. Pred realno gimnazijo je bilo včeraj zelo razgibano življenje. Bila je prodaja knjig. Ljudje so z velikim zanimanjem spremljali hrupni potek te študentske »borze« s knjigami. Slična »borza« je bila tudi pred poslopji ostalih mariborskih srednjih šol.

a— Invalidne zadeve. Mestno poglavarstvo, vojaški urad, poziva vojne invalide, priznane in nepriznane, ki bivajo v Mariboru, da se javijo v mestnem vojaškem uradu, Slomškov trg 11, soba št. 3, radi vpisa v evidenco. S seboj je prinesiti vse invalidske listine.

a— Sprejem otrok v otroški vrtec. Mestna občina mariborska bo sprejela na svoje stroške 40 otrok revnih staršev iz IV. okraja (korosko predmestje) v otroški vrtec šolskih sester v Samostanski ulici. Sprejemali se bodo le otroci od 4. do 6. leta. Revni starši, ki prosijo za sprejem otrok, naj se zgledajo ob uradnih urah v socialno političnem oddelku mestnega poglavarstva na Rotovškem trgu 9. in sicer do 6. septembra.

a— Pomota. V tokrovem poročilu o smrti s. Drage Roškarjeve se je vrnila pri telefoničnem prenosu pomota. Plemenita pokojnica je bila hčerka (ne žena) vpokoj. šolskega upravitelja Franca Roškarja.

a— Huda prometna nesreča. Včeraj popoldne okrog 15. je prišlo na Tržaški cesti blizu mestnega vodovoda do težke prometne nesreče in le srečnemu naključju je pripisati, da ni zahtevala človeškega življenja. Takrat je namreč posestnik France Vogrinec iz Pobrežja pri Mariboru vozil proti Mariboru dvoprežni, z drvmi naložen voz. Pri mestnem vodovodu ga je hotel prehiteti neki avtomobil, ki je pa treščil v voz. Nastal je silen truš in hruš in težka drva so se sesedla na karoserijo ter jo skoraj popolnoma zmečkala. Pri silnem karambolu je dobil 37letni Karel Po-

Žegnanje v Zalogu in plesne prireditve

Ugibanje po knofih: ali smemo plesati ali ne

Zalog, 1. septembra. Le nekaj dni nas še loči od tako imenovane kašelske nedelje, ki pade letos na 5. september. Tega dneva se vrši žegnanje v Sp. in Zg. Kašlju ter v od zadnjega napada na nesrečnega železničarja Jožeta Ostriža še posebno razkrinkano Zalogu. Ni pa vzroka, da bi se nas zavoljo tega izogibali, ker po posameznih slučajih ne smemo soditi celote. Ni žita brez plev! Sicer pa še ni prav nič ugotovljeno, kdo in odkod je brezsrčni zločinec.

Vasi Sp. in Zg. Kašelj ter Zalog spadajo pod podružnico sv. Andreja, ki je podrejena poljski župniji. Kot posebnost našega letošnjega žegnanja moramo zapisati, da se letos niso prebrale znane, že davno med staro šaro spadajoče določbe o prireditvah s plesom ob cerkvenih slavnostih, zlasti pa ob žegnanjih. Točka 7. namreč določa, naj dušni pastirji te določbe vsako leto vernikom s prične preberejo. Za podružnice predpisujejo te škofijske določbe, da se dovolj žegnanje le pod pogojem, da izjavita pred krajevnim župnikom ali njegovim namestnikom ključarja podružnice, ali če sta ta dva zadržana, druge verodostojne osebe, da se na dan cerkvenega žegnanja v vasi in v soseski ne pripravljajo ples ali prireditve s plesom. To izjavo n. o. r. župnik dobi vsaj osem dni pred žegnanjem. Ako župnik te izjave ne dobi, se tisto žegnanje ne sme vršiti. Župniki se morajo te določbe strogo držati.

Ta osemdnevni rok je že davno potekel, a do danes še noben ključar ni prišel h gostilničarjem po izjavo, da ne bodo priredili plesa. Maša je bila oznanjena brez dopriene ključarjeve izjave. Pa ne samo jedna, temveč kar dve, prva ob 6., druga ob 10. Ključarji so pobirali pismene izjave od gostilničarjev le leta 1935. Pokojni, jako uvidni župnik Müller, ki je pobijal nesmiselne prepovedi, je prosil gostilničarje za pismeno izjavo. To je zahteval le zaradi tega, da je bil krit pred ljubljansko cerkveno oblastjo, pri kateri — po njegovi lastni izjavi — ni bil dobro zapisan. Večkrat se je pritoževal, da je župnik le na papirju. Gostilničarji so kot en mož odklonili podpis. Lansko leto sta prevzela posel iskanja gostilničarskih izjav začasni župniški upravitelj Sladič in kaplan Samovšek. Obšla sta le Grada Franceta iz Zg. Kašlja in ker ga nista mogla omehčati, se jima ni zdelo vredno obiti še druge gostilničarje, spadajoče pod zvon sv. Andreja. Odlša sta brez uspehov.

Ker je prineslo »Jutro« tik pred žegnanjem notico o darovanju starokatoliške maše v Zg. Kašlju, Gradovo vabilo na žegnanje in še neki dopis iz Zaloga, je poslegla vmes politična oblast. Na odgovor sta bila poklicana gostilničarja Požar in Grad. Osumljena sta bila, da sta dala vzbujbudo za starokatoliško mašo. Izpodbila sta vse proti njima izrečene obdolžitve. Okrajni načelnik je popolnoma ne-

KINO

TEL. 21-24

MATICA

Iz dobe francoske revolucije

V SENCILJOTINE

Ronald Colman Elisabeth Allan

Radi izredne dolžine filma predstave ob 16., 18.45 in 21.15 uri

TEL. 27-30

SLOGA

Veliki pustolovni film

RAZBITA BANKA V MONTE CARLU

v gl. vlogi Ronald Colman in Joan Bennett

Pri vseh predstavah nastopa čudežni fenomen Madame Elisabeth

TEL. 22-21

UNION

Velika muzikalna revija

PLESEM ZA TEBE

Predstave danes v Unionu in Slogi ob 16., 19.15 in 21.15 uri

har iz Selnice ob Dravi tako močno poškodbo na glavi, da so ga morali mariborski reševalci jadrno prepeljati v bolnišnico. V avtomobilu je bil tudi drug potnik, ki je bil pa le lažje poškodovan.

a— V mestnem stolpu zopet tli. V noči na sredo so pasantje opazili, kako se pojavlja dim iz pogorišča starega mestnega stolpa na Pristanu. Gasilci so po polurnem gašenju zadušili nevarnost novega požara. Policija je odredila, da se morajo vsi odpadki takoj odstraniti iz stolpa.

a— Vlomilci v žagi. V noči na sredo so se še nedognani storilci sp plazili v Vesmarjevo parno žago in Meljski cesti 43 in odnesli okoli 50 rešetk, ki so jih demontirali s parnega stroja. Škoda znaša okoli 600 do 700 dinarjev.

a— Mladina v svet. S stanovanja svoje tete v Magdalenski ulici 17. je pobegnil pred dnevi 15-letni Kurt Uhler, iz Maistrove ulice 22 na Tenzem pa je izginil v neznanost smer 14-letni električarjev sin Slavko Pipenbacher.

a— Starejši rod izumira. V Prešernovi ulici 20 je izdihnil v častitlivi starosti 69 let višji sodni svetnik Walovnik Ivan, na Betnavski cesti 5 je preminil 73-letni višji organist Geč Ivan, v Ribniškem selu 32 pa 71-letni viničar Schneider Ivan. V splošni bolnišnici sta preminila 55-letna kuharica Kurbus Marija in 60-letni občinski delavec Bračko Jakob. Zalujočim naše tople sočutje!

a— Specialist za ženske bolezni in poročništvu med. univ. dr. Fran Teplak zopet redno ordinira. Glavni trg št. 18. od 9. do 11. in od 15. do 16.

a— Največji klopotec. G. Andrej Oset, ki je znan po svoji iznajdljivosti, je dal postaviti na svojem Griču impozanten klopotec, ki je največji ob naši meji, saj tehta samo okrog 200 kg in ima 32 kladiv z vetrnicami 6 m dolžine. Rep je dolg 7 m. Ogrodje je pritrjeno na 8 m visokem in 40 cm debelem stebru. Načrt za ogromni klopotec je napravil primarij dr. Vladimir Brezovnik, ki je razstavil pred leti na velesejmu sicer manjši klopotec, ki je zbuja splošno pozornost. Novi klopotec je največji, ki je kdaj označjal jesen v naših gorah in ki ga bodo v nedeljo slovesno krstili ob slavnostni besedi popularnega Jurca Fruikule.

prizadetima Požarju in Gradu obrazložil prepoved branja starokatoliške maše in izdal občini odlok, v katerem navaja: Izdana dovoljenja za godbo in ples ter prekoračenje policijske ure za 6. september t. l. gostilničarjem ob priliki cerkvenega žegnanja na podružnici Zalog in Zg. Kašelj naj občina iz javnovarnostnih razlogov razveljavi in eventuelno že plačane takse vrne prosiilec. Dovoljenjem pa, da občina izdaja plesna in godbena dovoljenja za ponedeljek 7. septembra, ako prosijo za to, — a policijske ure ne dovoljujem preko 24. ure. To velja za vse slične slučaje.

Visoke plesne takse, zlasti občinska, ki nadkrijajo državno in banovinsko takso, onemogočajo gostilničarju plesne prireditve. Te si k večjemu lahko privoščijo društva, ki pobirajo vstopnino in mnogokrat se posebej prispevke za ples. Saj znašajo te takse okoli 500 din, katerih majhen podeželski birt nikakor ne more kriti in imajo namen plesne prireditve zatreti. V kolikor se bo s tem zmanjšalo »pijančevanje in nečistovanje, je drugo vprašanje. Kdor je k slabemu nagnjen, bo prav tako grešil, če roma na Brezje ali sv. Višarje, kakor na plesišču.

Vremenska poročila

Dozdevno vreme v avgustu po stoletnem koledarju

Dan je dolg 13 ur 46 minut do 11 ur 46 minut in se do konca meseca skrči za 1 uro 40 minut

C. 2. Doro Štefan kr.	
P. 3. Doroteja	
S. 4. Rozalija	
Mlaj ob 4.23.53	
N. 5. Lavrencij	od 1. do 8. zelo lepo, sončno
P. 6. Caharija	
T. 7. Regina	
Bronislava	
S. 8. Rojstvo M. I M. Smaren	
C. 9. Peter Kl.	po polnoči hudo neurje
P. 10. Nikolaj T.	oblačno, morda dež
S. 11. Erna, Milan	deževno
N. 12. Ime Marije	lepo
P. krajec ob 21.57	
P. 13. Frančiš. K.	deževno toplo,
T. 14. Povišanje sv. Križa	lepo sončno vreme
S. 15. Nikomed	
C. 16. Ljudmila	močno deževje in

Gospodarstvo

Starostno zavarovanje delavcev

Okrožni urad za zavarovanje delavcev je k uveljavljanju zavarovanja za onemoglost, starost in smrt izdal naslednja navodila:

Kdo ni zavezan starostnemu zavarovanju

Praviloma se bo izvajalo zavarovanje za onemoglost, starost in smrt za vse osebe, ki so zavezane zavarovanju za bolezen, vendar s sledečimi izjemami.

Od dolžnosti zavarovanja za onemoglost, starost in smrt so izzete osebe:

- 1) ki so dne 1. septembra 1937 že dopolnili 70. leto starosti,
- 2) osebe, ki bodo prejemale 1. septembra od države, samoupravnih teles, iz fondov in naprav javnopravnega značaja ali od Pokojniskega zavoda rento vsaj v znesku 1.500 dinarjev na leto;
- 3) osebe, ki so zavarovane pri Pokojniskem zavodu za namene v Ljubljani.

Delodajalci so bili pozvani prijaviti pravčasno, najkasneje pa do 1. septembra vse one osebe, ki so pri njih zaposlene, pa so že prekoračile 70. leto starosti, kakor tudi osebe, ki bodo 1. septembra prejemale rento od ene gori navedenih ustanov. Te prijave so potrebne zaradi tega, da zanje urad ne bo predpisoval prispevkov.

Za osebe, ki so zavarovane pri Pokojniskem zavodu za namene v Ljubljani, bo Pokojniski zavod sam predložil Okrožnemu uradu prijavo in za prijave teh oseb ni treba skrbeti delodajalcem.

Prijavo glede starosti in uživanje pokojnine naj delodajalci izvrše tako, da bo urad lahko na podlagi poslanih podatkov v svojih evidencah do dejstva zabeležil.

Izrečno pa pripominjamo, da morajo delodajalci prijaviti, ker sicer po uredbi urad ne sme vrniti delodajalcu prispevkov, ki se bodo predpisali, ker ni bil podan pravčasno dokaz o tem, da je v bolnišnico zavarovanje prijavljena oseba izzeta od dolžnosti zavarovanja za onemoglost, starost in smrt.

Osebe, ki so pri Okrožnem uradu že zavarovane, ni potrebno samo radi zavarovanja za onemoglost, starost in smrt ponovno prijavljati.

Uredba zahteva tudi, da delodajalci dokažejo z izkazili, da je oseba resnično izzeta iz zavarovanja, bodisi ker je stara nad 70 let, bodisi da uživa starostno preddržbo. Kot dokaz teh činjenic morajo delodajalci predložiti bodisi izpisek iz rojstne knjige, domovnic ali drugačno uradno dokazilo. Ravno tako je treba priložiti odlok o pokojnini in potrdilo ustanove, ki jo izplačuje, da oseba še prejema pokojnino.

Prijavo glede izzeta iz zavarovanja za onemoglost, starost in smrt Okrožni urad ne bo upošteval, ako se istočasno s prijavo ne bodo uradu predložila omenjena izkazila.

Izpolnjevanje prijavnice

Točno in zanesljivo izpolnjena prijavnica za člana bo za zavarovanje za onemoglost,

starost in smrt še neprimerno bolj važna, kot je za zavarovanje za bolezen in nezgode.

Prosimo, da so vsi podatki na prijavnici člana točni, zanesljivi in da je posebno zanesljivo zabeleženo rojstno in rodbinsko ime. Prosimo, da se prepriča, bodisi po krstnem ali poročnem listu točno, kako se prijavljena oseba piše, kdaj in kje je rojena. Urad upa, da bo zadostila le ta prijava za to, da se bo lahko ugotavljala še po več letih identiteta posameznega delavca. Nera bi urad zahteval drugačnih sankcij, da se identiteta delavca zanesljivo določi.

Ko se izpolnjuje prijavnice, naj se ti podatki ne pišejo zgolj po delavčevi napovedi.

Napačne in netočne prijave bodo povzročale delavstvu veliko, mnogokrat tudi nepopravljivo škodo. In tudi radi čim manjših upravnih stroškov moramo zaščititi vsem onim, ki bodo imeli posla s starostnim in onemoglostnim zavarovanjem, da ni vse eno, kako zapišejo krstno in rojstno ime in drugi podatki.

Polovico prispevka je dovoljeno odtegniti

Prispevki za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se bodo predpisovali s skupnim plačilnim nalogom. Zato se bo plačilni nalog temu primerno preuredil.

Prispevek za zavarovanje za onemoglost, starost in smrt se mora plačevati po zavarovani medli in znaša tedensko 18% zavarovane meze. Prispevek znaša torej 3% dnevne zavarovane meze. Tudi prispevke za zavarovanje za starost, onemoglost in smrt mora plačevati delodajalec, sme pa polovico prispevka odtegniti ob prvem izplačilu od delavčevega zaslužka, kasneje pa le, ako še ni minil 1 mesec od določene izplačila, če je prejemal delavca plačo na dan, ali na teden, odnosno mesta minula dva meseca, če je dobival namerane plače ali medzo mesečno.

Važno je tudi še, da se prispevki za starostno zavarovanje ne pobirajo za čas, dokler je zavarovane zaradi bolezni za pridobitno delo nesposoben.

Prav posebej pa velja povedati še to: če je doslej radi neprijava posameznega delavca ostal brez prispevkov urad, ni trpel delavce nobene škode. Odslej pa bo tako, da bo delavce brezpopojno prikrajšan na stare dni ali pa v onemoglost za vsak dan, za katerega ni bil prijavljen. Opuš prijava pomeni v vsakem primeru brezpopojno znižanje starostne in onemoglostne rente.

Radi nekaj dinarjev pa ne smemo zniževati rent in podpor našemu delavstvu.

Podrobnejša pojasnila in navodila o novem zavarovanju pa vsebuje brošura »Zavarovanje za onemoglost, starost in smrt«, ki jo je založil Okrožni urad za zavarovanje delavcev in se po Din 2. prodaja pri uradu in uradovih ekspoziturah.

cenah do 18 din. Kupci in hmeljarji pričakujejo skorajšnje živahnosti na trgu.

Zatec, 31. avgusta. Nemška sekcija Hmeljarskega združenja poroča, da so nakupovanje nadaljuje pri nespremenjeni tendenci. Cene se gibljejo za prvostni hmelj med 1000 in 1050 Kč, za srednjvrstni hmelj pa med 750 do 950 Kč za 50 kg.

New York, 1. septembra. Ameriška poslanska zbornica je te dni odobrila zakonski predlog o kontroli uvoza in izvoza hmelja, ki se nanaša tudi na ureditev produkcije. Čim bo zakonski predlog odobril tudi senat, bodo tudi Zedinjene države stopile v vrsto onih držav, ki so pristopile k reguliranju hmeljske produkcije (Čehoslovaška, Nemčija in Anglija).

Gospodarske vesti

== Zasedanje stalnega nemško-jugoslovanskega gospodarskega odbora. Kakor smo že poročali, bo v kratkem v Dubrovniku zasedanje stalnega nemško-jugoslovanskega gospodarskega odbora, kjer bodo razpravljali o tekočih vprašanjih nemško-jugoslovanske zunanje trgovine o plačilnem in turističnem prometu. Po največjih vesteh iz Beograda se bo zasedanje pričelo 10. septembra. Našo delegacijo bo vodil pomočnik zunanjega ministra g. Milivoj Pilja. Zaradi skorajšnjega dubrovnškega zasedanja so pričeli v okviru stalnega koordinacijskega odbora pri zunanjem ministru proučevati vsa vprašanja, ki bodo prišla na dnevni red konference v Dubrovniku s posebnim ozirom na pripravljeno gradivo. Tudi sejam koordinacijskega odbora predseduje pomočnik zunanjega ministarstva g. Milivoj Pilja.

== Uvoz iz Anglije. Da se dožene, koliko nameravajo uvoziti uvozniki blaga iz Anglije v tretjemtrimesečju 1937 in da se bodo mogle vpoštevati prošnje tudi tistih uvoznikov, ki l. 1935 niso uvažali blaga iz Anglije, poziva odbor za uvoz pri Narodni banki vse uvoznike angleškega blaga, ki so angleško blago že uvažali l. 1935, da vložijo prošnje, če žele izrabiti kontingent, ki jim gre za tretje trimesečje t. l. Prošnje je treba vložiti najkasneje do včetega 10. septembra. Če uvozniki ne vložijo prošnje za uvoz v tretjem trimesečju t. l. do navedene roka, tvegaajo, da se jim ne dodeli kontingent, ki bi jim sicer pripadal.

== V Nemčiji primanjkuje inženjerjev. Brezposelnost je v Nemčiji v zadnjem času zaradi oboroževanja velikih javnih del in tudi privatne investicije in gradbene delavnosti skoro docela prenehala. V mnogih strokah že hudo primanjkuje delavcev, zlasti strokovnih. Pomanjkanje pa se vedno bolj občuti tudi glede ostalega strokovnega osebja, zlasti tehnikov in kemikov. Iz Berlina poročajo, da je v vsej Nemčiji 250.000 tisoč inženjerjev, kar pa ne zadostuje. Proti inženjerjskih mest pa je nad 5000 in je pomanjkanje inženjerjev vsako leto občutnejše. Navzlic temu pa se število dijakov na tehničnih visokih šolah stalno krči in imajo danes nemške tehnike za polovico manj slušateljev.

== Odobrena zaščita. Kmetijsko ministvo je odobrilo na podlagi uredbe o zaščiti kmetijskih kreditnih zadrug Hranilnici in posojilnici v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. n. z. odlog plačil za 6 let, od 1. avgusta t. l. dalje, za obveznosti, nastale pred 25. majem t. l., in obrestno mero za stare vloge v višini 2. odst., računajoč od 25. maja t. l.

== Konkurs je razglašen o imovini Edvarda Feldmana, bivšega trgovca v Buchensteinu pri Meži, zdaj neznanega bivališča, ki se mu postavi skrbnik v osebi Mihe Jeraba, sodnega pripravnika pri okrožnem sodišču.

== Dobave. Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 13. septembra ponudbe za dobavo krp za čiščenje, do 14. septembra za dobavo govejega loja, karbida, raznih kemikalij, železa, pločevine, manila-vrvi, konopljene vrvi in dr., do 15. septembra za dobavo tkanin za preproge, pločevinastih lopatic, jadrenine ter jeklene pocinkane žice. Komanda podvodnega orožja Kumbor sprejema do 21. septembra ponudbe za dobavo raznega železa, do 23. septembra za dobavo raznih cevi in žice, do 25. septembra za dobavo železne pločevine, zakovice ter sive oljate barve, do 27. septembra za dobavo gumenih brtev, do 28. septembra za dobavo klingerit plošč, jermenja ter usnja in do 13. oktobra za dobavo cinka, kositra, bele kovine ter vodovodnih in plinskih cevi.

== Licitacije. Dne 9. septembra bo v inženjerskem oddelku štaba dravske divizije sklopljena licitacija za popravilo vojaškega objekta v Ljubljani in 18. septembra za popravilo dveh peči v pekarni v Mariboru. Dne 9. septembra bo v inženjerski štabi vrbske divizije sklopljena licitacija za dobavo raznih pisarniških in knjigovodskih potrebščin. Dne 21. septembra bo pri glavnem sanitetskem skladišču v Zemunu licitacija za dobavo raznega apotekarskega materiala, 27., 28., 29. in 30. septembra pa za dobavo bolniške ter sanitetne opreme in dne 1. oktobra za dobavo 1.000 sklopnih postelj. Dne 27. septembra bo pri upravi državnih monopolov v Beogradu licitacija za nakavo 1.000 kub. m desk za tobačno tovarno v Nišu.

Borze

1. septembra.

Na ljubljanski borzi so se v privatnem kliringu avstrijski šilingi za malenkost podražili in stanejo 8,40, angleški funti ob 111 ključeni po 238. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8,45 (v Beogradu po 8,40), v angleških funtih po 238, v grških bonih po 30,73. Nemški klirinski čeki stanejo v Ljubljani 12,97, v Beogradu 12,96 in v Zagrebu 12,9650, odnosno za konec septembra in novembra 12,96 bl.

Na zagrebškem efektivnem tržišču se je Vojaška škoda trgovala po 407 (v Beogradu po 408,50). V ostalih državnih vrednotah ni bilo prometa.

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2394,91 — 2409,51, Berlin 1743,78 — 1757,66, Bruselj 731,44 — 736,51, Curih 996,45 — 1003,52, London 215,36 — 217,42, New York 4309,76 — 4346,07, Pariz 162,16 — 163,60, Praga 151,54 — 152,64, Trst 227,94 — 231,03.

Curih. Beograd 10, New York 485,625, Pariz 16,2350, Berlin 175,05, London 21,64, Amsterdam 240,20, Bruselj 73,3750, Milan 22,95, København 96,55, Stockholm 111,50, Oslo 108,6750, Praga 45,21, Budimpešta 86,25, Bukarešta 3,25, Carigrad 3,80, Atene 3,95, Dunaj 80,25, Varšava 82,35.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojaška škoda 407 — 408, 4% agrarne 53,50 — 54, 4% sevrne agrarne 52,50 den., 7% invest. 90 den., 7% Blair 84,50 den., 8% Blair 93,75 den.; delnice Narodna banka 7150 den., PAB 196 den., Trboveljska 265 den., Gutmann 50 — 51, Sečerača Osiček 195 den., Osijska Jlevoanica 200 bl., Dubrovačka 390 — 423, Jadranska 405 den.

Beograd. Vojaška škoda 408 — 408,50 (408,50), za dec. 407,50 — 408, 4% agrarne 53,25 den., 4% sevrne agrarne 52,50 den., 6% begluške 77 — 77,50, 6% dalm. agrarne 75 do 75,50, 7% invest. 92 den. (92), 7% Blair 84,75 — 85,25, 8% Blair 93,50 den., Narodna banka 7280 den., PAB (drobni komadi) 196 do 197.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Novosadska blagovna borza (1. t. m.). Tendence mirna. Cena nespremenjena.

+ Chicago, 1. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za sept. 103,75, za dec. 106, za maj 108,75; koruza: za sept. 97, za dec. 62,375.

+ Winnipeg, 1. septembra. Začetni tečaj: pšenica: za okt. 122,75, za dec. 119,50, za maj 121,125.

+ Budimpeštanska termiska borza (1. t. m.). Tendence stalna. Koruza: za sept. 11,60 — 11,68, za maj 11,58 — 11,60.

BOMBAZ

+ Liverpool, 31. avgusta. Tendence komaj vztrajajoča. Zaključni tečaj: za sept. 5,26 (prejšnji dan 5,36), za dec 5,30 (5,39), za maj 5,41 (5,49).

+ New York, 31. avgusta. Tendence komaj vztrajajoča. Zaključni tečaj: za sept. 9,13 (9,27), za dec. 9,12 (9,33), za maj 9,34 (9,54).

Iz Gornje Radgone

gr— Otroci povzročili nesrečo. Orožniški kaplar Nikola Cvetković iz Gornje Radgone je te dni potoval po službenih opravkih v Mursko Sobotu. Med potjo pa je naletel na troje otrok, ki so se igrali na veliki cesti. Na zvonjenje Cvetkovića sta se dva otroka umaknila, tretji pa je začel tekati sem in tja po cesti tako, da je moral Cvetković, če ni hotel otroka povoziti, kreniti v občestni kup gramoza, pri čemer pa je padel s kolesa tako nesrečno, da si je poškodoval desno roko v ramenju. Prepeljan je bil na zdravljenje v bolnišnico v Murski Soboti. Proti staršem, ki so pustili svojega otroka brez nadzorstva, je uvedena kazenska preiskava.

gr— Sokolski nastop v Gornji Radgoni bo 12. septembra zvezan s proslavo rojstnega dne prvega starostnjaka Nj. Vel. kralja Petra II. Bo to XII. let murskega sokolskega kroga, ob sodelovanju prekmurkega, slovenjgorškega in dravskega kroga. Lepo izdelani plakati, ki jih je dobavila tiskarna Panonija v Gornji Radgoni, so razposlani vsem društvom in četam, ki se naprošajo, da jih nalepijo na vidnih mestih. Spored bo: ob 10.30 poklonitev spominu padlih radgonskih žrtv in Maistrovih borcev na pokopališču, kjer bo domači Sokol položil na njihov grob venec, ob 11. skušnje vseh oddelkov, popoldne po prihodni prvega popoldanskega vlaka ob 14.28 obhod na telovadišče in javna telovadba. Zveze z vlaki so ugodne. Razen tega pa priredi ta dan zlet z ugodnimi avtobusi in po ugodnih cenah preko Slovenskih gorc v obsejno Gornjo Radgono »Putnike iz Maribora,

S P O R T

Zagreb—Ljubljana v plavanju

V Rogoški Slatini bo v nedeljo vsakoletno srečanje najboljših plavalcev tostran in onstran Sotle

Glavni plavalni spored za Ljubljano je za letošnji zadnji informacijah zaključen. Čehoslovaška plavalna reprezentanca, o kateri se je zadnje dni govorilo, da bo na povratku domov morda le nastopila v Ljubljani, bo startala po vsej priliki samo v Trstu. Savez se je namreč odločil izrekel zoper to, da bi Čehi plavalci s katerimkoli ligaškim klubom. Tako je Ilirija izgubila dragoceni termin in privlačno prireditve, kar je tembolj škoda, ker tudi svojega najnovejšega prijatelja reške »Fiumane«, ne more dobiti za tekmo v Ljubljano. Italijani so namreč tja do srede septembra zaposleni s prvenstvenimi nastopi.

Zaključna letošnja prireditve v plavanju bo potekala med mestna tekma med Zagrebom in Ljubljano, ki bo to nedeljo v Rogoški Slatini. Upravni odbor LPP je za to tekmo odločil naslednje moštvo:

V moških disciplinah: za 200 m prosto: Fritsch, Mihalek, za 200 m prsno: Cerer-Binder, za 100 m hrbtno: Wilfan, Schell, za 4 x 100 m prosto: Fritsch, Zihlerl, Cerer, Wilfan.

V ženskih disciplinah: za 100 m prosto: Kerzan, Groschel, za 100 m prsno: Werner, Finc (Binder), za 3 x 100 m mešano: Finc II, Werner, Groschel.

Za vaterpolo so določeni naslednji igralci: Pribošek, Watzke, Jamnik, Fux, Fritsch, Wilfan, Lenart in kot rezerve Binder, Mihalek, Schell.

V ponedeljek ostanejo ilirijanski plavalci še v Rogoški Slatini, kjer bodo skušali zrušiti še nekaj rekordov.

Tekme

za prvenstvo LNP

To nedeljo se začnejo na vsem območju našega podsaveza prvenstvene tekme.

To nedeljo se otvarja prvenstvena sezona tudi v območju ljubljanskega nogometnega podsaveza. V tekmah bodo nastopila vse podsavezna moštva v vseh razredih in skupinah, med njimi samo v ljubljanski skupini nič manj kakor 14 moštve.

Med temi so nas prireditelji, agili Rečani, opozorili na dogodek, ki bo v tej konkurenci na njihovem igrišču ob Tržaški cesti.

Reka: Slovan

V tej prvenstveni tekmi I. razreda se bosta srečala stara nasprotnika v Viču in Most. Obe moštvi sta že lani zastopali ljubljanski nogomet v podsavezni ligi, tako da imajo njihovi igralci za te igre že dovolj rutine.

Odlična kondicija Slovana kakor tudi dobro tehnično znanje Rečanov sta tudi letos poroka za dober sport. Rečani upajo sicer, da se bo slednjič le nehala vrsta porazov, ki so jih »dobivali« od Slovana (bilo jih je menda že kar osem). Slovanovi pa računajo drugače, češ da se bo pač uresničil znani pregovor o stari navali.

To vse se bo reševalo na igrišču Reke v nedeljo popoldne ob 17. dajje.

V nekaj vrstah

V noči od ponedeljka na torek je bil v New Yorku za napetostjo pričakovani velik boksaški nastop

ameriškega prvaka Joe Louisa in Angleža Tommyja Farra, ki se je končal z zmago Louisa v 15 kolih po točkah. Louis je potemtakem klub nepopularnosti te odločitve še nadalje obdržal naslov svetovnega prvaka v boks. V ostalem mu je zaradi tega naslova razočarani Nemec Schmeling stalno za petami in prej ali slej bo moral stopiti v krog z njim. Schmeling, ki je bil tudi na prireditvi gledalcev sta imela Louis in Farr okoli 50.000 — je izjavil (kakor pa drugače), da bi z lahkoto premagal i Louisa i Farra. Zaradi sodnikove odločitve v korist Louisa je bilo med publiko precej razburjenja, posebno zaradi tega, ker je ostala pod vtisom zadnjih treh kol, v katerih je bil Farr res v veliki premoči. To je bila tudi edina priložnost, da bi bil Louisa položil knock-out, vendar zato že sam ni imel dovolj moči.

Na zadnji seji kazenskega odbora JNS so bili

kaznovani naslednji igralci ligaških klubov: Dettlinger (Bask), Duković (Hašk) in Šurdonja (BSK) po mesec dni neigranja. Na isti seji je bil suspendiran igralec Jedinstva Mijović. — Hašk in Gradjanski sta za tekmo na dan 12. t. m. v Zagrebu zahtevala italijanskega sodnika, — 30 sekund tekme med Jugoslavijo in Baskom, ki je bila preteklo medeljo prekinjena zaradi dejanskega vmešavanja občinstva, se bo igralo na dan 18. t. m. ob 16. popoldne, brzokone brez publike. Hudo bodo morali hiteti, če bodo hoteli v tej igri kakorkoli spreminiti rezultat in niti za kamenjanje ne bo časa!

Finalni nogometni tekmi za srednjeevropski pokal, za kateri je bilo zaradi znanih incidentov na Dunaju in izključitve dveh udeležencev tega tekmovalja takrat toliko vika in krika, sta bili zdaj v največji tišini določeni na termina: 12. september in 24. oktober. Prva igra bo v Budimpešti pod vodstvom čehoslovaškega sodnika Krista, druga pa v Rimu s švicarskim sodnikom Wietrichom. Nasprotnika sta, kakor znano, Ferencvaros in Lazio.

MK Ilirija. Sestanek članstva in upravnega odbora bo jutri v petek ob 20. v kavarni »Evropic«. V nedeljo se udeležijo skupina članstva motociklističnih dirk v Zagrebu, druga pa pod vodstvom starostnega predsednika g. Jakoba Gorjanca odkrivanja epomenika blagopokojnega kralja Aleksandra Zedinitelja na Rakeku. Skupni odhod iz Ljublane za obe skupini bo določen na večernem sestanku, zato vsi polnoštevilo. Odbor.

ZSK Hermes — motosekija se udeležijo 5. t. m. z 10 motorji motociklističnih dirk v Zagrebu. Odhod bo v soboto 4. t. m. s tovrstnim avtomobilom izpred »Jugoslavije«, garaže »Desa« v Šiški, povratek pa v nedeljo okoli polnoči. Nekaj mest je še praznih, gostje so vabljeni. Cena vožnje v obe smeri 60 din, skupno z vstopnino na dirko. V Zagrebu je preskrbljeno za vse udeležence za ceno prenočišče in prehrano. Le

Ljubljanski plavalni podsavez. Za tekmo proti Zagrebu, ki bo v nedeljo v Rogoški Slatini, je določeno moštvo, ki je objavljeno zgoraj. Ekipa potuje v soboto 4. t. m. ob 13.30 z glavnega kolodvora, kjer se morajo zbrati vsi udeleženci pol ure pred odhodom vlaka.

Tekme naših najmlajših v vodi

v kopališču Ilirije v nedeljo ob pol 2. popoldne

V kopališču Ilirije bodo v nedeljo ob pol 11. dopoldne zanimive plavalne tekme, to pot samih domačih »nasprotnikov«. Tekmovali bodo gojenci plavalne šole v Ljubljani, sami dečki in deklice od 6. do 16. leta starosti.

Vodstvo plavalne šole je že zbralo nekaj lepih in tudi nekaj sladkih stvari, da jih bo kot nagrade razdelilo našim najmlajšim zmagovalcem in tekmovalcem v teh tekmah. Res je, da vsi med njimi še niso rekorderji, imajo pa voljo in pogoje, da bodo lahko še postali. Tem bolj, ker bodo naši »kanoni«, ki nam že leta in leta prinašajo slavo, slej ali prej morali iti v pokoj.

Le pridite in pogledajte si, kaj znata naši šestletni Breda ali Nežka. Vstopnine za tekme ni nobene! Vse gojence pa poziva vodstvo plavalne šole, naj se že v teku sobotnega dopoldneva zgledajo v kopališču.

pa prilika za ogled Zagrebškega veleesejma. Prijavitelj se je treba do petka dne 3. t. m. ob pol 19. v tajništvo, Aleksandrova cesta 5, priložiti desno. — Sestanek bo drevi ob pol 20. v restavraciji »Na-Nac na Tyrševi cesti in sicer za dirkače, ki dirkajo v Zagrebu, obvezno. Načelnik.

Kolesarska podzveza Ljubljana obvešča vse klube in dirkače, da je dirkališčno državno prvenstvo, ki bi moralo po sklepu glavne skupščine biti dne 5. t. m. v Ljubljani, preloženo zaradi tehničnih zaprek za nedoločeni termin.

SK Reka. Drevi ob pol 20. bo sestanek vseh nogometašev, ob pol 21. pa seja upravnega odbora v gostilni konzuma na Glincah.

Zbor lahkoatletskih sodnikov. Obveščamo vse gg. sodnike, da je lahkoatletski miting SK Planine preložen na nedoločen čas.

SK Ljubljana. Danes ob 16.30 obvezen trening liginega in rezervnega moštva. Vsi in točno!

SK Mars. Danes ob 16. strogo obvezen trening za vse igralce. Drevi ob 20. sestanek na običajnem mestu. Točno!

SK Slovan. Redna odborova seja bo v petek ob 20. v gostilni Krušič, obenem to tudi članski sestanek vseh nogometašev. Za vse je udeležba obvezna!

Kolesarska podzveza Maribor in koroška kolesarska župa. (službeno) Dirkališčno državno prvenstvo je preloženo na nedoločeni termin. Prvenstvo bo na dirkališču Hermesa v Ljubljani, ne pa v Zagrebu. Termin bo pravčasno objavljen.

RADIO

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih radijskih postaj dobite v vodilni in bogato ilustrirani slovenski radijski reviji »Naš Vlak«. Mesečna naročnina samo 12 din. Naroča se pri upravi v Ljubljani, Knaflijeva ulica 5. četrtek 2. septembra

Ljubljana 12: Zvezde in zvezdniki pojo (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Radio orkester. — 14: Vreme, borza. — 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Glasovni: Koncertni valček (plošča). — 20.10: Zgodovinsko ozadje slovenske narodne pesmi III. predavanje (dr. Ivan Grafenauer). — 20.30: Večer operne glasbe. Sodelujejo g. Robert Primožič, prof. Marjan Lipovšek in Radio orkester. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Cimermanov trio.

Petek, 3. septembra

Japonski novinarji na bojišču

Japonska dela na vse kriplje proti Kitajcem, ne samo z orožjem, marveč tudi s tiskovno propagando. Na bojišče pri Tjencinu je poslala kopo poročevalcev

Malo zgodovine japonsko-kitajskih vojn

Oborožen napad Japoncev na Korejo — Nesrečno kitajsko odkritje Japonske — Kitajski poraz na morju pred 43 leti — Prvič proti Mandžuriji

Spor med Japonsko in Kitajsko ne izhaja iz naših dni, temveč sega še v konec 16. stoletja. L. 1592. so Japonci poskusili prvi oboroženi vpad v Korejo, da bi si osvojili ta polotok, ki obvladuje na kitajski strani južni dohod iz Tihega oceana v Japonsko morje. Ta napad so Kitajci odbili, toda Japonci niso opustili misli, da bi nekoč obvladali obe strani Čušimskega preliva.

Kitajska kultura je najstarejša izmed vseh kultur danes obstoječih držav. Segajo v čas 2700. pred našim štetjem. Dokumenti, ki so jih odkrili izpričujejo, da je že tedaj obstojalo močno kitajsko cesarstvo. Japonci so si kitajski pomorščaki odkrili v 5. stoletju po našem štetju.

V tistem času ko je bila močna kitajska država na višku svojega razvoja, je bila Japonska še barbarška dežela, v kateri so stanovali nekulturni, gorski narodi. Ta časovna razlika v razvoju obeh dežel povzroča veliko razliko v njihovi duševnem nastojanju in je poleg gospodarskih momentov tudi eden temeljnih vzrokov za konflikte, ki se pojavljajo neprestano med njima.

Izhodišče za kitajsko-japonsko vojno l. 1894. do 1895. je bilo za Japonsko, ki je samo čakala na primeren vojni povod, vstaja, ki je nastala v kitajski vazalni državi Koreji. Med tem, ko so se med obema državama še vršila diplomatska pogajanja, ki naj bi razčistila vprašanje, da-li

Poškodovan zvonik

V Tjencinu so japonski letalci poškodovali tudi ondotni stari zvonik, enega najstarejših spomenikov kitajske kulture

Spominu tragično preminule kraljice

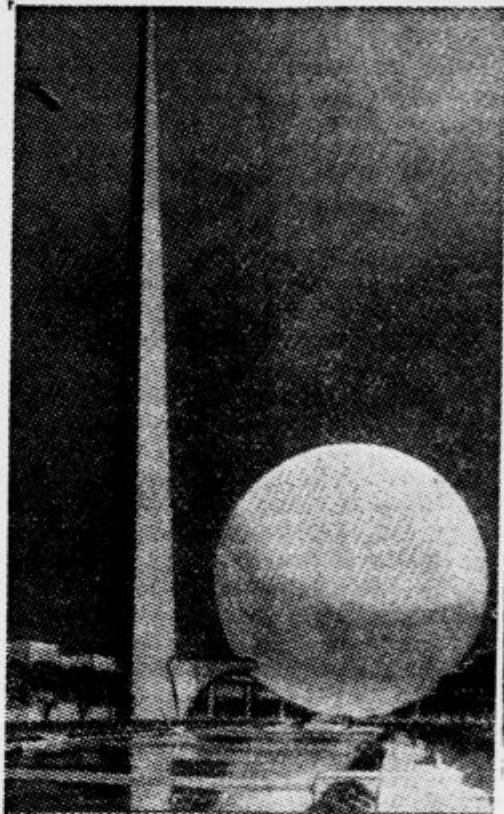

Te dni se je v drugič ponovila obletnica tragične smrti belgijske kraljice Astride, ki se je smrtno ponesrečila na vožnji pri Küssnachtu v Švici. V Laekenu so na ta dan poročali na grob pokojnice otroci s kitajski cvetje

Slabi zemljepisci

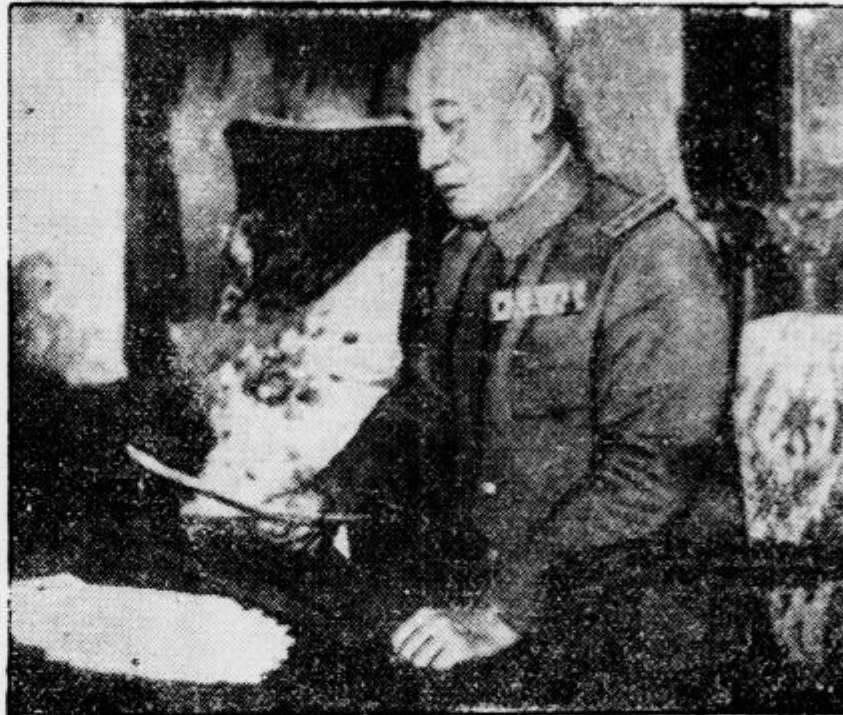
V zgodovinskem kraljevskem gradu v Versaillesu se je pred kratkim na čast neke ameriške potovalne družbe vršil sprejem z banketom. Ob tej priliki so poslali pozdravno brzojavko istolomskemu mestu Versaillesu v državi New York, ki so ga pred sto leti ustanovili francoski izseljenci. Župan starega francoskega Versaillesa pa je doživel veliko presenečenje, ko je prejel kmalu nato od onkraj morja brzojavko naslednje vsebine: »Hvala vam za poslanico simpatije. Veseli nas zelo, da obstoji tudi na Francoskem Versailles«.

To bo šele razstava!

V New Yorku so že zdaj začeli pripravljati veliko razstavo, ki jo bodo odprli z geslom »Cvet bodočnosti l. 1939. Načrti predvidevajo kot simbol prireditve 213 m visok obelisk in 60 m visoko kroglo

Mož iz glavnega stana

Japonski general Kacuki, poveljnik japonske vojske na severnem kitajskem bojišču, v pisarni svojega generalnega štaba

Kuhinjski nož v oko

Kako je prišel zavarovalni goljuf v roke policiji

Kelmorajnska policija je prejela nekega mednarodnega pustolovca in sleparja največje stila, ki je nemške in tuje zavarovalne družbe s fingiranimi nezgodami oškodoval skupaj za več nego milijon mark. Iz same pohlepčnosti je mož iz tujine dopotoval v Nemčijo (bil je sicer sam Kelmorajne) in to mu je postalo usodno.

Zločinac je imel v nekem kelmorajnskem predmestju elegantno opremljeno vilo in živl razkošno. Da bi prišel do denarja, ki mu je bil za to potreben, si je zadajal desene poškodbe, ki bi mu naj donosale visoke zavarovalnine. Že l. 1931. je doživel nenadno »nezgodo«, ki mu je prinesla 60 tisoč mark. Takrat mu je »povozil« desno nogo in so mu morali odrezati prst. Z zavarovalnico si je uredil življenje po svojih željah. Potoval je v Belgijo, Francijo, na Anglijsko in drugam in ta potovanja so ga veljala v štirih mesecih 11.000 mark. Pri teh prilikah je znal izhitati večje vsote v inostranstvo, kjer jih je nalagal, ne da bi tega povedal seveda nemškemu oblastem, kakor bi moral po zakonu.

Ker je imel prvič takšen uspeh, je pred kratkim napravil nov poskus in prav na debelo. Ta poskus naj bi mu za vselej omogočil »zdravotno življenje«. Zavaroval se je pri neki nemški družbi za 400.000 mark, pri neki angleški pa za 50.000 funtov. Kratko

potem se je primerila »nezgoda«: »ponesrečile« se je s kuhinjskim nožem in si ranil oko. Ta poškodba je imela za posledico baje operativno odstranitev očesa. Angleška zavarovalna družba mu je izplačala 30 tisoč funtov, nemška družba pa ni bila tako lahkoverna. Nezgoda se ji je videla malo nenavadna in je zato opozorila policijo, ki se je, stvar zavezala. Ker je bil goljuf tadej v inostranstvo so poskusili, da ga dobe najprvo domov. Res je šel na limanice in so ga sedaj prijeli. Zagrabili so tudi njegovo ženo, ki mu je pri njegovih mahinah pomagala. Nemški listi pišejo pohvalno o vedenju angleških odvetnikov v tem primeru. Slepar je hotel denar v tujini naložiti tako, da bi ga nemške oblasti ne mogle zaseči, a so mu odvetniki, do katerih se je obrnil, dejali, da se v takšne stvari nočejo spuščati. Tako je bilo mogoče ugotoviti in zaseči ves denar, za katerega je bil ogoljufal zavarovalnice.

Namestnik ranjenega diplomata

Angleška vlada je imenovala za namestnika poslanika Knatchbull-Hugessensa v Šanghaju, ki je bil ranjen od drobcov japonskega letalskega orožja, diplomata R. G. Howeya. Diplomata so slikali pred palačo Foreign Officea v Londonu

Odpor Baskov je popolnoma skrhan

Civilni baskovski ujetniki, ki so prišli v roke Francovi vojski po vdoru v Santander

Trikrat je že „umrl“

Toda dvakrat so ga zopet obudili k življenju

V Quimperu, majhnem kraju v francoskem departementu Finistère, je kmet Roman Meneusier »v tretjič umrl«. Pred dvanajstimi leti je mož tako težko obolet, da ga je zdravnik proglasil za mrtvega. Vse je bilo že pripravljeno za pogreb, nekoliko ur prej pa se je Meneusier, ki je že

ležal na parah, nenadoma zbudil. Izkazalo se je, da je bil le navidezno mrtve.

Pred petimi leti so je ista stvar ponovila. Za težko srčno boleznijo je Meneusier padel v smrtno podobno spanje in tudi tokrat je zdravnik izjavil, da je mrtve, čeprav ga je bil še skrbneje preiskal nego prvič. A tudi tokrat se je navidezno mrtve pravčasno zbudil k življenju.

Sedaj pa kažejo vsi zunanji znaki, da je mož zares umrl. Zavoljo sigurnosti je njegov zdravnik pritegnil še dva druga zdravnika, ki sta tudi potrdila, da je mož mrtve. Ko to poročamo, ga še niso pokopali, pa tudi ne javljajo, da bi se bil vnovič zbudil.

Težko delo

pri pranju Vam je sedaj zelo olajšano. — Namesto Vas pere sneznobelo

PERION

ki Vam prihrani trud in čas. — Uporabljajte ga!

Čebele brez žela

Ameriški profesor Lloyd R. Watson je sporočil Ameriški kemični družbi, da je že skoraj dosegel enega izmed svojih velikih smotrov, namreč, da bi vzgojil čebele brez žela. »Nova čebela to nedolžna kakor metulj«, pravi v svojem poročilu, »toda močnejša od sedanjih čebel. Delala bo lahko ob nižjih temperaturah, nego jih čebele danes potrebujejo, imela bo podaljšane čeljusti in bo tudi lepša.«

Iz tega je razvidno, da si prof. Watson prizadeva ustvariti čebelo, ki bo s svojimi podaljšanimi čeljustmi lahko srkala cvetlični med tudi iz globljih cvetov. Da bi to kosegel, uporablja Röntgenove žarke, ki so mu rabili tudi za druge velike uspehe te vrste. Po 75 križanjih s čebelimi vrstami iz vseh delov sveta je dosegel eksperimental, ki ima 7 mm dolge čeljusti, v najslabših primerih pa 6milimeterske.

Zanimivo je, da ima največja čebela, ki izvira iz Indije, najmanjšo čeljust. Prof. Watson je raziskoval tudi polet čebel pri različnih temperaturah in je ugotovil, da letijo kitajske čebele tudi pri temperaturi pod 5 stopinj Celzija. S križanjem dveh individui najbolj nasprotnega značaja, najbolj divje in najbolj mirnega, je vzgojil tudi čebelo z enakomernim, mirnim temperamentom.

Vsak

nima toliko denarja, da more potovati v kopališče

Toda

Vsakdo

bi moral dati za zdravje letno 100—150 dinarjev in piti mesec dni mesto druge vode

BADENSKI ZDRAVLNI VRELEC onega z rdečimi sri.

A NEKDOTA

Profesor Winter je bil vodja slovite porodnišnice, ko so mu sporočili, da je njegovo asistent dobil trojčke. »Vidite,« je dejal ginekolog, »ta se je že dobro naučil, kako se to dela...«

VSAK DAN ENA

»Dragi moj, povedati ti moram, da bom kmalu dobil prirastek...«
»Tako, tako? Nu: razloži mi natančneje, kako bo potem, ko bomo v tleh...«
»Mati in oče se bosta ločila in mati se bo preselila k nama...« (Politikenc)

Otrok v poštnem nabiralniku

V velikem poštnem nabiralniku, kakršni stoji že nekaj časa na posebnih stebrih po newyorških cestah, so te dni odkrili štiriletnega otroka, deklico. Uradniku, ki je hotel nabiralnik izprazniti, je dekletce povedalo, da je slučajno odkrilo, da se avtomatični pokrov ne zapira dobro in je stopil v zaboj. Njena večja sestra, ki je bila z njo, pa je pokrov zaprla in potem zbežala, ko ga ni mogla več odpreti. Otrok bi se bil v nabiralniku od množice pisem, ki so jih ljudje metali v napravo, skoraj zadušil.

Jahta za bodočo holandsko kraljico

Te dni so holandski prestolonaslednici in njenemu možu kot poročni dar holandskega ljudstva na svečan način izročili lukusno jahto »Piet Heine«. Ob tej priliki se je vršila velika regata, ki se je udeležilo nad 600 jaht.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Rafael Sabatini

MORSKI KRAGULI

Gusarski roman

S kratkim grohotom mu je omahnula k nogam; še enkrat je krčevito vzdrgotala, nato je obležala in se ni ganila nič več. Ibrahim je v grozi strmel na mrtvo dekle. Spoštljiv molk je vladal med množico. Rozamunda je bila planila kvišku, rahla rdečica ji je ogrevala blede obraz, in medel svit ji je tlel v očeh. Po tem ubogem španskem dekletu ji je kazal Bog pravo pot. Kadar pride vrsta nanjo, ji bo gotovo postal sredstvo, da jo ubere. Ta misel ji je dala moči. Smrt je bila nagla in ostra ločitev od sramote, široko odprta dver za beg pred grozečimi strahotami. Bog bo v svoji milosti prizanesljivo sodil njen samomor.

Nazadnje se je Ibrahim zdrnil iz omotice. Jezno je brcnil truplo z nogo in kljubovalno obstal pred brezčutnim dalalom:

»Mrtva je, goljufan sem; vrni mi denar.«

»Mar naj vračam kupnino za vsakega sužnja, ki umre?«

»Ni mi še bila izročena,« je jud pobesnel. »Moje roke se je še nis dotaknile. Sem z denarjem!«

»Lažeš, pasji sin,« je bil brezstrastni odgovor.

52

»Tvoja je bila, saj sem bil jaz napovedal prodajo. Spravi torej svojo lastnino s poti.«

Jud je lovil sapo: »Kaj? Sto filipov, naj izgubim?«

»Kar je zapisano, je zapisano.«

Pena je stopila Ibrahimu na ustnice, oči so mu zaripnile: »Nikjer ni bilo zapisano, da bi — «

»Mir,« je rekel dalaj; »če ne bi bilo zapisano, se ne bi bilo moglo zgoditi. Allah je tako hotel; kdo se upa upirati zoper Allaha?«

Med množico se je oglašalo mrmranje.

»Svojih sto filipov hočem,« je vztrajal jud. Tedaj je mrmranje zavrelo v krič.

»Slišiš?« je vprašal dalaj. »Mir semnja kališ. toda Allah naj ti odpusti. Spravi se, da se ne zgodi kaj hudega.«

»Proč, proč,« je rjovela množica. Nekaj jih je grozeče pritiskalo proti judu. »Proč s teboj, ponarejalec svetih knjig! Skopuh! Poberi se, pes!«

»Saj grem, saj grem,« je ostrane vzkliknil in stekel proti izhodu.

A dalaj je hotel nazaj: »Vzemi svojo last s seboj!« in Ibrahim je moral pretrpeti se to novo žalitev in poklicati svoje sužnje, da so spravili mrtvo truplo s poti.

Zdaj je pristopil k dalahu Ajub ter mu šepnil nekaj besed na uho. Drazil je takoj ukazal, naj privedejo Rozamundo. Prav nič se ni upirala, prišla je kakor mesečina, s čudno nežnimi koraki.

V rezki svetlobi širnega trga je obstala zraven dalala, ki je dolgovzno slavil njene prednosti. Go-

voril je v »lingui frankie, ki je bila podobna francščini, tako da jo je Rozamunda razumela; s čedalje večjo grozo in čedalje hujšim sramom je poslušala njegove besede.

Prvi, ki je ponudil kupnino, je bil tisti postavni Maver, ki se je prej potozal za muhijskega sužnja. Ogled ga je bil očitno zadovoljil, kajti cena, ki jo je zaklical, je bila visoka. Ponudil jo je posmehljivo in samozavestno:

»Sto filipov za mlečnolično dekle!«

To je premalo,« je menil dalaj, ko je stopal dalje, »saj vidiš, da je njeno obličje ljubko kakor mesečina! Higel nam pošilja krasotice, a nobena ženska iz Higela še ni bila tako prelestna.«

»Sto petdeset!« je brez obotavljanja zaklical levantski Turek.

Tudi to ni dovolj. Glejte postavno in visokost, ki jo je z njo Allah blagoslovil! Glejte ponosno držo njene glave, ogenj teh oči pogledajte! Tako mi Allaha, vredna je, da bi krasila sultanov harem.«

Več mu ni bilo treba govoriti, kupci so sami potrjevali resničnost njegovih besed. Pritajeno razburjenje je vršalo med gledalci, ki so bili drugače tolikanj brezčutni. Neki tagarenski Maver, Jusuf po imenu, je takoj ponudil dve sto filipov.

A dalaj je pel svoje hvalnice kar naprej. Privzdignil je Rozamundo laketa, da bi jo ljudje videli, in ona je to trpela s pobešenimi očmi, brez kakga znamenja jeze, samo lahna rdečica ji je obletela lice in spet zbledela.

»Oglejte si te ude, mehke kakor svilna Arabije, nežnejše od slonove kosti! Glejte te ustnice, ki nalikujejo granatovim cvetom! Dve sto filipov je bila zadnja ponudba. Nu, koliko te je volja plačati, o Hamet?«

»Hamet, jezen, ker se je bila njegova prva ponudba tako hitro podvojila: Tako mu kurana, tri tršate dekleline iz Sudana sem kupil za manjši denar!«

»Ploskonoso Sudanko se upaš primerjati s to krasotico, ki so njene oči podobne narcisem?« se je dalaj porogljivo zasmejal.

»Nu, bodi: dve sto deset,« je čemerno revsknil Hamet.

Zdaj se je zazdel Tsamaniju čas primeren, da jo kupi za svojega gospodarja.

»Opravimo kratko: tri sto dam in — «

»Štiri sto!« je čiknil glas za njegovim hrbtom.

Vezir se je začuden obrnil in zagledal pred seboj Ajubov prežeči obraz.

V vrstah kupcev se je oglašilo mrmranje. Ljudje so iztezali vratove, da bi bolje videli tekmo. Tagarenc Jusuf je strastno poskočil: nikoli več ne bo prah alžirskega semnja umazal njegovih brezpetnikov, je srdito dejal. »Tako mi vode v Zem — Zemu, ti ljudje so začarani! Štiri sto filipov, za frankovsko žensčino! Allah naj ti pomnoži bogastvo, o Ajub, zakaj resnično, potreben ga boš!« To reči se je preril skozi množico in izginil.

Kulturni pregled

»Ljubljanski Zvon« 7-8

Pravkar izšli 7-8 zvezek »Ljubljanskega Zvona« prinaša na uvodnem mestu lep domesek k življenjski pokojnega dr. Ivana Prijatelja: »Pisma Ivana Prijatelja s študijskega potovanja 1903-1904.« Ta pisma je pisal takrat še mladi slavist svojemu tovarišu in pobratimu dr. Rajku Nahtigalu, ki jih izročila javnosti v spomin prerano umrlega velikega pokojnika že sedaj, da si je lo nekoliko upiralo čutu skromnosti. Vsekoliko je lahko naša literarna občina hvala našemu uredniku »Ljublj. Zvon« Juži Kozaku, ki je priobčevala v zvezi s tem obljavi tega intimno toplega in že danes historično zanimivega gradiva o pokojnem Prijatelju. Pisma izražajo pisčeve vtiske iz Rusije, Poljske in Francije. Prvih pet pism je datiranih iz Petrograda z 1903. To niso samo bežni domoljubni pisma, marveč vsebujejo poleg izrazito osebnih značilnosti, ki v marsičem osvetlujejo dozorovajočo osebnost mladega Prijatelja, tudi dokaj materiala o tedanjih slovenskih študijah, o ruski slavistiki, o življenju na ruskih univerzah, o petrograjskih popularnih demonstracijah in pod. Zanimivo o nadalje Prijateljeve kratke, a včasih prav ostre karakteristike oseb, s katerimi se je stikal, med njimi zlasti Prešernovega ruskega prevajalca Korša. Prof. dr. Nahtigal je pisma opremil s komentarjem in tako samo povzdignil njihovo užitost. Pisma se bodo nadaljevala.

Izmed esejskih in njih sorodnih člankov v tem zvezku naj omenimo po vrsti: B. Borke študijo o vodilnem češkem kritiku F. X. Šaldy, potem nadaljevanje Brničeve študije »Za Cankarjevo podoba«. Mladi kritik se tu zaustavlja v zvezi z izdajo zbranih spisov in z uvodi Izidorja Cankarja pri mnogih že narejenih ali enostransko osvetljenih vprašanjih svetovnega in življenjskega nazora, osebnosti in dela Ivana Cankarja. Kakor je bilo pričakovati in kakor je doela prav, kiče Cankarjevo zbrano delo po kritičnem obravnavanju, po opredelitvi njegovih estetskih in idejnih vrednot in ne v zadnji meri po presoji dela, ki ga je izvršil urednik s svojimi uvodi in komentarji. Dr. Strašič, ki je na straneh »Ljub. Zvon« že pokazal svoj, pri nas doslej nenavadni, vendar pa metodično uspešni in zaokroženi način pisanja življenjskih esejov, prikazuje dobro, osebnost in delo fračeskega karikaturna Honorija Doumiera. Esej se bo še nadaljeval. Vladimir Pavšič, ki se začelja vedno bolj poglabljati v probleme dramske tvornosti in gledališkega ustvarjanja, se v članku »Germanov problem« prodorno bavi s osebnostjo Cankarjevega močno avtobiografskega Jermana v »Hlapcih«.

Zapiski

»RUCH SŁOWIAŃSKI« O DR. IV. PRIJATELJU

V sedmi številki revije »Ruch Słowiański« ki izhaja v Lwovu na Poljskem v redakciji Wl. T. Wistockega, je izšel poleg kratke študije Zdzisława Kempa o dalmatinskem pesniku Anti Cettineu nekrolog Ivana Prijatelja, ki ga prispeval univ. prof. dr. Fran Hešić iz Zagreba. Isti pisec je napisal tudi krajši nekrolog Mateja Hubada in belžko o docentu dr. J. Cholewe.

Najzanimivejši je vsekakor članek prof. dr. Hešića o njegovem ljubljanskem tovarišu dr. Ivanu Prijatelju. Pisec navaja biografske in poglavitve bibliografske podatke o tem velikem kulturnem delavcu, ki je v eni osebi združeval lastnosti umetnika, učenega slavista in profesorja. Poleg tega skuša pisec na tesno omejenem prostoru karakterizirati pokojnikove nazore v vprašanju slovenstva in jugoslovenstva, njegov odnos do Poljakov in vzroke Prijateljevega vneta rusofilstva. Zaradi urednikovega poseganja v članek so te kočljive opazke postale precej jasne in določne, zato sam pisec ni zadovoljen z objavljenim besedilom svojega prispevka. Članek dr. Hešića bi bil tem zanimivejši, ker ga je spisal Prijatelj naravno-politični nasprotnik.

G. prof. dr. Hešić nam je poslal v zvezi s člankom v »Ruchu Słowiańskim« tole izjavo:

Uredništvo »Rucha Słowiańskiego« me je naprosilo, da mu napišem nekrolog prof. Prijatelja. Napisal sem ga, ali s tekstom, kakor je sedaj izšel, ne morem biti zadovoljen. Uredništvo »Rucha Słowiańskiego« mi je besedilo zelo izpremenilo, a dočim so druge izpremembe manjše važnosti, nikakor ne morem sprejeti izprememb na treh mestih, ker izpreminjajo ves smisel moj izjavaj. Nimam svojega rokopisa, ali čisto sigurno sem, da o vzroku zastoja Prijateljevega literarnega dela nisem pisal tako, kakor čita sedaj v »Ruchu«. »Ruche« piše: »Zakaj se je temu delavcu in sposobnemu peresu posušila tinta, ni znano... Avtor ni polnisanil te uganke.« Jako je izpremenjen moj prikaz Prijateljevega odnosa do Rusije in Poljske. Jaz sem pisal o tem po vrsti takole: Prijatelj je kot Jagićev učenec hodil dalje po poti, s katere so manjši, zapadli in južni slovanski narodi do svetovne vojne

Izmed gradiva v petitu gredo v prej omenjeno vrsto še: Bratka Krefta razglabljanje problemov sodobnega gledališča v zvezi z nedavnim praškim mednarodnim kongresom za moderno gledališče in — ob koncu tega dela članka — z aluzijami na domače prilike in nepravice. Dalje Fr. Klemenc prispevek »Nova fizika in spoznavna teorija«, ki ob spisih dveh slovenskih naravoslovcov (Milan Vidmar, Oslowski most; R. Zupančič) osvetljuje fizikalno-filozofske probleme današnje znanosti. Naposled sodi v to vrsto še sestavek »Slovenski pesniki v ruskem prevodu«, ki se bavi s štirimi slovenskimi pesniki v prevodu Alekseja Surkova (Literaturnaja gazeta, 26. julija t. l.) So to prevodi po ene pesmi O. Zupančiča, F. Seliškara, Srečka Kosoveca in Mileta Klopčiča. Pisec sestavka dr. Otton Berkepec, razpravlja tu sploh o prevajanju slovenskih pesnikov v ruščino in nato obširneje razčlenja in označuje te štiri prevode, ki so šli v 50.000 izvodih med rusko ljudstvo.

Leposlovje je zastopano v tem zvezku, čigar težišče je v eseju, predvsem s prvem delom povesti Ivana Potrča »Sveti zakon«. Potrč postaja nova večja nada v slovenskem pripovednem slovstvu. Roman »Sine«, ki ga izda letošnje jesen »Vodnikova družba«, bo potrdil, kar so pokazale že nekatere novele, da ima ta epik siromašnih haloških vinčarjev in bajtarjev originalno nolo in že znatno pripovedniško silo. France Novšak se oglašja z odlomkom »Dečki«, ki se bo še nadaljeval; kakor kaže bo Novšakov roman originalen in zanimiv že po snovi (življenje v dijaškem internatu), a tudi po obdelavi. Končuje se daljša novela Jontes Gelčeve »Mlekarija Johana«, naturalistično zajeta povest iz življenja malih ljudi na naši mestni periferiji. Naposled se v tem zvezku končuje odlomek iz drame Iva Brničeta »Med štirimi stenami«, ki so jo kritiki obravnavali ob priliki njene uprizoritve v Ljubljani.

V rubriki Kritika poroča Andrej Budal o novih knjigah Franceta Bevka, Marijan Lipovšek ocenjuje Zbornik skladb mladih komunistov »Naša pesem«, K. Dobida piše o Meštrovičevem cavatskem navzeloju v zvezi z izdajo »Nove Evrope«, »Gosna od Andjelca« in o pariški razstavi, N. Bahtin pa ocenjuje prof. dr. Dimitrija Djuroviča »Rečnik rusko-srbskohrvatske« v izdaji beogradskega Nolita. V Socialnem obzorju piše Vito Kraigher o pravnih pogledih na stavko, Br. Salaman pa o vzrokih pogostih pobojev in pokolov med kmečkimi fanti na Dravskem polju.

ne videli predvsem Rusijo, a na njega je obenem vplivala tudi sila ruske literature 19. stoletja. Vendar Prijatelj ni prezrl poljske literature; mislim, da o poljski literaturi ni predačal samo zaradi tega, ker je njegova katedra bila katedra slovanskih literatur (torej tudi poljske), nego tudi zato, ker je priznaval vrednost poljske literature, posebno od pozitivizma dalje. (Izpuštil je »Ruche« mojo opazko, da je Prijatelj okoli l. 1923 nameraval izdati »Pregled novejšje poljske literature«. Čisto krivo je bilo, v en odstavek spojit mojo konstatcijo razlike v pojmovanju jugoslovenstva in celo slovenstva, ki je bila med Prijateljem in menoj, ter mojo označbo splošne Prijateljeve duhovnosti. O tem sem pisal po priliki takole: Malo je bilo osebnih zvez med menoj in Prijateljem, zato je morda meni težje soditi o osnovnih znakih njegove duhovnosti, vendar mislim, da se ne varam, ko trdim, da je ves sestav njegove duhovnosti bil realističen, pozitivističen, ne romantičen.

Dr. Fr. Hešić

»DIE ENTARTETE KUNST«

V Monakovem imajo že nekaj časa razstavo z naslovom »Die entartete Kunst«. Ni prva razstava te vrste. Že pred dvema letoma so nacionalno-socialistični diktatorji razstavili modernistične slike, ki so jih bili zaplenili v raznih galerijah in v drugih javnih prostorih. Takrat so imenovali to razstavo »Schreckenskammer der Kunst«. Iz del priznanih umetnikov so naredili sejmarsko senzacijo. Sedanja razstava izrojene ali degenerirane umetnosti, ki je prirejena v prostorih monakovskega Hofgartna, naj bi bila ilustracija k nedavnemu govoru kancelarja Hitlerja, v katerem je določil smernice stvarjanju rajhovskih umetnikov.

Pravkar razglajajo nemški listi, da je monakovski razstavo obiskalo skoraj 800.000 oseb. Če bi bili razstavili slike najpomembnejših umetnikov in bi ne bilo rečeno, da je obisk te razstave državljanska dolžnost vseh, ki prihajajo v Monakovo, bi bil že ogromen nezasiščen uspeh. Ko bi razstavo obiskala samo ena osmina posetnikov sedanje razstave.

Obisk te priveditve smatrajo nacionalno-socialistični krogi za vzgojno zadevo. Toda nikar ne mislite, da bi šlo za posmehanje; bog obvari! Ravno narobe: razstava kaže, kakšna pa sme biti umetnost! Njihova vzgo-

ja za umetnost je potemtakem docela negativna. Toda prav takih strašnih vzorov je treba nemškemu podložniku — menijo njihovi voditelji — da bolj doume naše pozitivne vzore! No, za sedaj niso pokazali nič drugega nego zaničevanje svobode; tudi »die entartete Kunst« naj pričuje o smešnosti svobodnega ustvarjanja umetnikov in nemožnosti svobodne kritike.

Razstava je obilno opremljena s propagandnimi napisi, zlasti iz kreki Hitlerja, Goebelsa in Rosenberga; časti citatov so deležni tudi razni teoretični in kritični pojavitve umetnosti. Iz njihovih spisov so izrgali in združili posamezne stavke, da bi jih osmešili pred zdravim razumom nemškega ljudstva.

Razstava v Hofgartnu je res dobro oblikana. Kakor opisuje neki inozemski obiskovalec, se občinstvo vade močno rezervirano in samo s šepetom izraža svoje misli, če jih že ne akrija globoko v duši. Kajti kdo ve, kje so tieste nevidne oči in ušesa, ki venomer opazujejo razumnega občana in ki ne pustijo, da bi šel kdokoli oskrnil nemško čast s kakšno simpatijo do te zavržene, zasramovane in opljuvane umetnosti, ki je potekla iz drznosti svobodnega iskanja in ustvarjanja.

Kdo vse je bil postavljen na monakovski

sramotni pranger? Med drugimi Hans Marc, znan kot utemeljitelj nemškega ekspresionizma. Dalje sloveči O. Kokoschka, Emil Nolde, seveda Georg Grosz, pa Otto Dix in drugi — sama znanja imena. Med teoretični in kritični, ki so obdolženi zastupljanja Nemcev z izrojeno umetnostjo, je celo pokojni Mayer-Graeffe, čigar spisi so tudi pri nas dobro znani, dalje Karel Scheffler, Hausenstein in drugi. Moderna grafika, knjižna oprema in arhitektonski osnutki, vse je razstavljeno v posmeh.

In vendar ni videti, da bi se občinstva lotela podobna čustva. Nekateri dolgo časa molče motrijo posamezne slike. Ločijo se od nečesa, kar je izraz druge, svobodnejše in lepše dobe. Gotovo je, da pojda centartete Kunst po tej razstavi v grob. Da gredo z njo nekatere umetniške otročarije in umetnostne zablude, o tem nihče ne dvomi. Toda gredo tudi kvalitetne reči, zaradi novih umetnostnih form. Medtem ko službena Italija podpira futuristično umetnost, je nacionalni socializem sovražna vsemu, kar kaže preočiten značaj umetnostnega novolarstva. V bistvu pa gre tu za svobodo, ne za umetnostne oblike. Poslej bo stala nad vsakim tvornim delanjem nemškega umetnika težka pest diktature.

Konec bitke v Skoplju

Novi šahovski nacionalni mojster je Preinfalk

Skoplje, 31. avgusta. Turnir je trajal od 15.—30. avgusta in je dal naslednji končni rezultat: I. A. Preinfalk 10 točk in nagrado Din 1.000; II.—V. nagrado v povprečnem znesku Din 525 si dele Bidič, Busek, ing. Poljakov in Sorli vsak po 9 točk; VI. nagrado je prejel Lešnik (8 t.), sedmo in osmo nagrado so si razdelili Jerman, Jonke in Popović (po 7½ točke) in po Din 183; brez nagrad so ostali Savič 7; Schwab 6, Prokopljčević 5, Carev in Martinčič po 4½ in Hedži 1½ točke.

Potek turnirja od 9. kola dalje je bil naslednji:

V devetem kolu je Sorli z dobro igro v kraljevo — indijski obrambi premagal Schwaba. Lešnik je proti Poljakovu v izenačeni poziciji preveč forsiral na napad in radi točne obrambe zašel v izgubljeno končnico. Jerman je igral s Preinfalkom angleško igro in moral iti v slabšo končnico, ki je za Preinfalk kljub vsem naporom in osemurnemu igranju ni mogel dobiti. Busek je s Hedžijem prezrl figuro, vendar se mu je še posrečilo rešiti partijo z večnim šahom, čeprav je bil dolgo časa popolnoma izgubljen. Martinčič in Savič sta mirno remizirala v holandski igri, dočim je Prokopljčević hitro porazil Careva.

10. kolo je bilo zopet nesrečno za Slovence. Sorli je imel z Bidičem že dober položaj v španski igri; ker pa se je z neko menjavo prenačil, ga je nasprotnik čisto potisnil v obrambo in hitro zmagal. Tudi Lešnik si je ustvaril proti Busku s francosko obrambo boljše igro, a z napačno potezo je zašel nepričakovano v mat. S tem porazom sta si oba precej omajala izgleda za najboljšo mesto. Preinfalk je izjemoma že otvoritev igral nedosledno in ni najbolje odgovarjal v Tarraschevi obrambi damskega gambita, ki si jo je izbral Savič. Prišel je sicer do napada, pa se mu je ustavil in je radi časovne stiske zabredel v težave. Slabšo končnico se mu je naslednjega dne posrečilo rešiti z večnim šahom. Schwab je ing. Poljakovu zaprl pozicijo in ga s tem prisilil, da se je zadovoljil z delitvijo točke. Popović je Carevu sicer ugrabil kmeta, a v nastalih zapletih ni pravilno odgovoril in bi bil partijo moral izgubiti. Carev pa si ni posebno prizadeval in je še komaj pritekel nekaj minut pred kontumacijo, da je nasprotniku uspešno ponudil remi. Jerman je po pričakovanju premagal Hedžija. Jonke pa z dosti muje Prokopljčevića.

V 11. kolu je Preinfalk že v 19. potezi matiral Hedžija. Lešnik je po stari navadi igral z Jermanom zelo divje in je ponudil remi rad sprejel, ker bi končnico s kmetom manj lahko še izgubil. Sorli je imel v sprejetem damskem gambitu precej dela s Prokopljčevićem preden ga je prisilil k predaji. Popović je prezrl v igri z Jonkejem kmeta, toda Jonke je dal v časovni stiski remi. Bidič in Poljakov sta mojstrsko remizirala, enako sta hitro končala Schwab in Busek. Martinčič je Careva že nadigral, ko se je nekih dozdnevih grožen tako ustrašil, da je še izgubil.

V dvajstem kolu je Sorli zelo hitro prišel v prednost proti Popoviću, žal si je pozeje dal v jasno dobljeno položaju ujeti lovca in končnico kljub dobrim izgledom ni mogel več dobiti. Lešnik je prisilil Hedžiju novo ničlo, kar ga je tako potrljo, da se sploh ni več pojavil na turnirju. Poljakov ni imel mnogo truda s Prokopljčevićem; Jerman je zamudil vzeti Schwabu figuro in je zato prejel samo pol točke. Enako se je moral tudi Savič zadovoljiti z remijem proti Carevu. Preinfalk je bil prost. To kolo je prineslo prvi in zadnji primer bolezn. Martinčič je namreč

moral radi poškodovane noge preločiti partijo z Jonkejem. Odigrala sta jo v soboto popoldne s tem izidom, da je moral Martinčič pozno zvečer kloniti.

V trinajstem kolu je Lešnik s špansko otvoritvijo igral proti Preinfalku ostro na zmago; Preinfalk je igral samo na remi in je odbil vse napadalne poskuse, tako da sta se v nadaljevanju hitro zedinila za podelitev točke. Sorli je brez večjega napora porazil Martinčiča, ki je moral igrati še v prenočišču. V tem kolu se je pojavil nov tekmeč za prva mesta, že odstavljene favoriti ing. Poljakov; z lepo zmago nad Popovićem je dosegel, da sta zamenjala svoj položaj na tabeli. Popović se je razvil v Retijevi otvoritvi kot beli nesolidno in igral samo na pasti; toda Poljakov ga je kaznoval s strahovitim porazom v 20. potezu. Savič je dobil z Jonkejem in si je s tem pridobil nekaj izgleda za zadnjo nagrado. Bidič je Jermanu elegantno ujel damo v indijski igri. Zemunčan Prokopljčević tudi tretjemu Beogradčanu Busku ni hotel nuditi posebnega odpora in je seveda izgubil. Schwab je brez boja knjižil Hedžijevo točko.

14. kolo. Čim bolj gre turnir h koncu, tem manjša je jasnost, kdo bo nagrajenec in kakšno nagrado bo prejel. Devet tekmecev je za osmo nagrad in se med seboj strahovito kolosejo in drug drugega zastavljajo. Rezervirani sta edino zadnje in po vsej priliki prvo mesto. Po trinajstem kolu se je izkazalo, da bo za prvenstvo zadostovalo 10 točk in te je lahko dosegel samo Preinfalk, če od dveh točk doseže vsaj 1½ točke. Eno točko je zavojeval v tem kolu s Carevim po zanimivi in ostri igri z otvoritvijo slovanske obrambe damskega gambita. Savič se je posrečila proti Sorliju v damsko-indijski obrambi namera, da doseže z velikimi izmenami remi, vendar bi mogel Sorli na nekem mestu močnejše nadaljevati. S to partijo je Sorli zaključil turnir, na katerega je prišel na žalost takoj po odslužitvi vojakov, brez vsake vaje in priprave. To ga je pripravilo ob marsikatero točko in ob zasluženem celotno drugo nagrado. Lešnik in Jerman sta odločila svoji partiji proti Schwabu oziroma Prokopljčeviću s premočjo kvalitete v končnici. Busek je radi izglednejšega položaja dobil s Popovićem celo točko in Bidič je z dvurnim čakanjem odslužil Hedžijevo točko. Martinčič je prezrl šah — šeh ravno ko bi moral doseči s Poljakovim ugodno pozicijo.

V zadnjem kolu so bile skoraj vse partije odločilnega pomena. Poljakov in Busek sta imela možnost, da z zmago sama podelita drugo in tretjo nagrado, ako pa samo remizirata, tedaj si štirje razdele drugo do peto nagrado z devetimi točkami. Najprej je bila zaključena Retijeva partija med Schwabom in Preinfalkom s tem, da je slednji že v malo boljši poziciji ponudil remi, ki mu je zadostoval za prvo mesto; Schwab je seveda sprejel in prvi čestital. Tudi Martinčič in Busek in Popović — Jerman so se kmalu sprijaznili z neodločenim izidom. Jonkeju je uspela hitra zmaga nad Carevim in s tem tudi podelitev zadnjih dveh nagrad. Prokopljčević je dobil s kontumacijo proti Hedžiju. Napeti sta bili posebno partiji Savič — ing. Poljakov in Bidič — Lešnik. Savič je na vsak način potreboval točko, ker bi edino na ta način še postal nagrajenec. Igral je Collejev sistem in je po velikih zapletih res dosegel dobljeno končnico, ki pa si jo je pokvaril in je v nadaljevanju popolne moral pristati na remi in se odpovedati nagradi. Sorliju, Busku in Poljakovu se je pridružil pri delitvi še Bidič, ki je z močno igro v holandski obrambi prema-

gal Lešnika. Pri tem je prišlo do prvega večjega incidenta, vendar je bila Lešnikova pritožba odbita.

Zmagal je torej po precejšnjem pričakovanju Preinfalk, član L. S. K.-a, ki je bil že na dveh zadnjih amaterskih turnirjih tik pred zmago, kar samo poudarja, da mojstrskega naslova ni prejel nezasluzeno. Z manjšo nestrpnostjo v boljših pozicijah, brez nepotrebnega forsiranja, si bo gotovo še povečal gotovost v igri.

Kot smo že omenili, bi Sorli z boljšim trainingom gotovo dosegel še boljši uspeh, vendar pri omenjenih okoliščinah tudi to ni nikakor neuspeh. Ing. Poljakov je že starejši igralec mojstrskega razreda, ki pozna izvrstno teorijo, obvlada dobro vse dele igre, ki pa igra vse preveč na remi in zelo pogreša ostrine in bojevitosti. To pride od tega, ker mu je šah vse bolj znanost, kakor pa tudi borba dveh osebnosti. Bidič od bolgarske meje je novinec v turnirski areni, a odlični teoretični in dopisni igralec. Kot epigon hipermoderne šole si je zgradil poseben sistem, ki ne pogreša originalnosti. Seveda je žel z njim tudi mnogo zasmeha, kar ga zdaj samo vpozbuja, da ga je izpopolnil teoretsko in praktično še bolj uveljaviti.

Beogradčan Busek mora biti s svojim uspehom povsem zadovoljen, posebno še, ker igra prvič na amaterskem turnirju in ker ima še zelo nedograjeno igro. To je sploh največje pomanjkanje beograjskih šahistov, ki igrajo posamezne dele večkrat zelo duhovito, a vse premalo povezano in neenotno. Torej so bolj naravni igralci, brez posebne šahovske šole.

Lešnik bi se z boljšo kondicijo gotovo višje povzpel. Zelo je ugajal Skopljanom s svojo podjetno kombinacijsko igro, ki pa ne vzdrži močnejšega odpora.

Precej mu sliči najmlajši udeleženeec Zagrebčan (in napol Slovenec) Jerman z dobro teoretsko pripravo a manjšim izkuštvom; zdi se, da bo še zelo napredoval. Tudi za Popovića velja gornja ocena beograjskega načina igre, samo da skoraj pretirano polaga važnost na taktične možnosti. Proti koncu, zlasti z močnejšimi igralci, je zelo popustil in razočaral.

Stari borec iz Karlovca, Adolf Jonke, je dosegel s krepkim končnim vzponom še časten rezultat, ki mu ga je rešila predvsem velika odpornost.

Beogradčan Savič je ostal proti vsemu pričakovanju brez nagrade, kljub temu, da si je proti koncu zelo prizadeval rešiti čast; a bilo je že prepozno.

Novosadčan Schwab, izvrstnen igralec brezpartij s prav hitrim pregledom in velikim prakso, a brez večje sistematike. Bil pa je neumoren v zabavi in vsakemu najtežji igralec — po kilogramih.

Prokopljčević je nevaren, a čisto neresen igralec. Tudi Carev vzame turnirje pre-malo resno, toda kadar se zagriže, zna tudi bolje zaigrati. Martinčič igra močnejše, kot kaže uspeh, a primanjkuje mu mnogo vaje. Sploh je zanimivo, da je prišla večina udeležencev brez posebnega traininga, pa je potem predvsem odločala teoretska priprava in prirodna sila. Domačini Hedži ni kaj posebnega pokazal, poleg tega se je na koncu še z disciplino spri. Vse tri neodločene partije je imel vendar dobljene predvsem radi podcenjevanja nasprotnika.

Skopljanom so izvedli turnir z velikim veseljem in uspehom. Če so se pojavile kakšne manjše pomanjkljivosti, jim tega ne smemo preveč zameriti, saj so bili v tem oziru brez vsake izkušnje. Udeležencem ta zbor ne bo ostal v slabem spominu in ravno tako ne ljubeznivosti domačinov. Upati moramo, da bo prinesla prireditev velikih koristi za napredek kraljevske igre v Južni Srbiji in s tem tudi v Jugoslaviji.

A. P.

CENE MALIM OGLASOM

Pe 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in živitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifro ne prilagajate znamk! Le, če sahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.— v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpsolati v pismu obenem s naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana št. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelak »Jutra«, Ljubljana.

Kampa, kam?

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vsem obiskovalcem

velesojma se priporoča restavracija TONE HUC, paviljon Grahovske klet, veselejši prostor. Tudi se novi slatki vinski most, priznani izborni domjenki v čisti fini štarski rindling pivo, žganje, likerji itd. Izborna domača kuhinja, na razpolago vedno razna hrana in mlika jedila. Posebna specialiteta vsak dan sveže domače krvavice in pečeno. Se toplo priporoča in Vas vabi TONE HUC.

Službo dobi

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Tekstilca pomočnika obratovodje, s prakso sprejemno. Po goj jugoslovanske državljanstvo. Pon. s prepisi spraveval na Tekstilno tovarno Beer, Hribernik et Comp., St. Vid nad Ljubljano. 20060-1

Postrežnico

pošteno in snažno, ishem. — Gledališka št. 24, vrata 16. 21933-1

Hišnika

sprejemno. Oziroma se samo na pisarne ponudbe na naslov A. B. C. Ljubljana VII, Medvedova 8. Telefon št. 24-44. 21930-1

Spretnega mizarja

mladeža, ishem. za izdelovanje avijonov. Ponudbe pod znakom »Avijon« na ogl. odd. Jutra. 21914-1

Dobre kamnoseke

sprejme takoj Kamnoseška industrija, Alojzij Vodnik, Ljubljana. 21876-1

Damo

ki govori perf. nemško, delno francosko ter poznaje klavir, sprejemna na delo k. 2 otrokoma. Ponudbe s referencami na Drago Hadl, Novo mesto. 21869-1

Prvovrstno modistko

sprejem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21854-1

Tekstilni mojster

biten ima veselje postati soudeležnik in ki ima za to tudi potreben kapital, dobi delo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Redka prilika«. 21907-1

Briv. pomočnika

in frizerko sprejme salon Pire, Ljubljana, Florjanska. 21890-1

Hotelski sluga

zmožen nemške in popolnoma sposoben. dobi takoj mesto. Ponudbe na: Pavšer, hotelir, Ptuj. 21900-1

Službe išče

Vaska Beesda 50 par, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Postrežnica

pridna, skromna in poštena, išče službo. Na vr. v vseh poslovalnicah Jutra. 21832-2

Nadlogar

absolvent gozdarske šole, s dolgoletno prakso, oženjen, išče stalno namestitev kot logar. Cenj. ponudbe pod šifro »Nadlogar 47368« na Publicitas, Zagreb. 21740-2

G. Th. Rothman:**VRTISMREČEK****in ŠILONOSKA****Nove pustolovščine**

99

Golorepko, ki ima nos ves zelen, začne vekati in zmerjati, kakor da bi ga deval iz kože. Kmalu se stepeva: on me brea, jaz ga pa bunkam. Rabuka je neznanška; vrsta se ustavi, in gospodična Sivka priteče nazaj. »Nehajta! Nehajta!« zavili na naju.

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

12.98

Brivski pomočnik

22 let star, vojašine prost, nekadilec, išče službo takoj ali po dogovoru kjerkoli. — Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prvovrstna moč«. 21850-2

Agilen

manufakturst želi prenesti. Cenj. do 500.000. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Večletna praksa«. 21856-2

Manufakturst

izurjen prodajalec išče službo. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »10. septembra«. 21857-2

Službo raznašalca

ali donalca k večji mesariji, gostilni, hotelu ali slično, išče mlad fant, prost, rojen 1915. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »10. septembra«. 21857-2

Izobraženo dekle

iz boljše rodbine, zdravo, vsajeno vseh del, želi službo kot pomočnica v gospodini, kot vzgojiteljica otrok ali kakšno drugo primerno službo. Ponudbe pod šifro »Doma na podružnico Jutra Maribor«. 21910-2

Potniki

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Potniku

avtomobilistu vozeč v drav. ben. obiskuje trgovce in industrije se pridruži proji primerjalni oddelki. Ponudbe pod »Avtopotnik« na hotel Union, Ljubljana. 21901-5

Pouk

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Francoščino, nemščino

klavir, poučaje dipl. učiteljica. Cena zmerna. Prijave od 2.—5. Dollar Bleiweisova 5, desno, pritičje. 21877-4

Strojepi i pouk

Novi večerni tečaj za začetnike in izkušence. Sprejme se še nekaj učenec v oddelki ob 6. in v oddelki ob 8. do 9. ure zvečer. Ponudbe se po najmodernejši metodi, po deset prstnem sistemu. Vpisovanje in pričetek pouka 3. septembra od 6. do 8. in od 8. do 9. ure zvečer. Učna ura samo 3 Din. Christofor učni zavod, Dobromarja c. 15. 21844-4

Francoščino, italijansko, angleščino

in nemščino poučuje diplomirana učiteljica, Honorar skromen. Informacije dnevno od 12.—3. Pavla Kovač, Bleiweisova 5, desno, pritičje. 21834-4

Diplomirana romanistka

poučuje francoščino za vse gimnazijalne razrede. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21832-4

Diplomirana filozofka

sprejema v skupnini ali posamično poučevanje in deklice iz osnovne šole za pouk v francoščini in jih tako pripravi za gimnazijo. Nasl. v vseh poslovalnicah Jutra. 21864-4

Lipovšek Marijan

profesor drž. konservatorija sprejme učence v priv. klavirski pouk. Trubarjeva 2 pri Sv. Jakobu. 21913-4

Gospodična

poučuje otroke v nemščini. Poizve se: Dvorakova ulica 6/1. 21719-4

Prodaj

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gramofon

korvet, malo rabljen, boljše znamke, prodam. Peterneš, Hrenova 14. 21917-6

Veliko izbiro

šolskih predpisnikov in tolovadnih klet blak po zelo nizkih cenah pripoveda. Petrika Ign. Zargl, Sv. Petra c. št. 11, Ljubljana. 21891-6

Pridelki

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kislo zelje

novoro prvovrstno v sodčih dobavlja po naročilo Gustav Erklavec, Ljubljana, Kodeljevo, Povšetova ul. 10, telefon 25-91. 20973-33

Kislo zelje

prvovrstno po konkurenčni ceni vsako množino dobavlja Homan, Sv. Petra c. 81, Ljubljana, telefon 35-39. 263-33

Malinovega sokusa

iz gorskih malin, prvovrstnega, neosajenega, letalnega, prodam cca 3.000 lit. Dobro ohranjen filter aparat za čiščenje vina na sešalske neprodaj. — Vse po zmerani ceni. Anton Pustotnik, Blagovica p. Lukovica. 21842-33

Auto, moto

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

DKW motocikle

ima v zalogi Motor Im port. dr. 2 o. z. Ljubljana, Tyrševa c. 35. 21771-10

Izredna prilika

Avto DKW, štirisedežen, — napredaj. Dergane, Kamnik. 21894-10

Kolesa

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Damsko kolo

prodam radi odpotovanja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21882-11

Stroji

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Razglas

Uprava državnega zdravilišča v Topolšici razpisuje nabavko stroja za obdelovanje lesa. Ponudbe, kolikove s tako Din 10, z opisom stroja in označbo oddajne cene naj se pošljejo upravi zdravilišča čimprej. V poštev prihajajo tudi rabljeni stroji. 21840-20

Glasbila

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pianino

melo rabljen, kupim. Ponudbe s navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod znakom »Cecilija«. 21839-26

Kupim

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kostanjev

taninski les in drva za kurjavo, vsako množino kupujem ekoli vse leto. Drago Hadl, Novomesto. 21872-7

Ježice

vagonske pošiljke, kupim. Drago Hadl, Novomesto. 21871-15

Les

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Smrekove in

in jelkove hlode srednji premer 27—35 in 16—20 m dolžine kupim. Ponudbe franco vagon Drago Hadl, Novomesto. 21870-15

Dragocenosti

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Vsakovrstno zlato

kupuje po najvišji ceni CERNE - juvelir Ljubljana, Wolfova ulica 1. 12.98

Kapital

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Hranilne vloge

vseh denarnih zavodov terjajo in vrednostne papirje v vseh poslovalnicah Jutra pod »Večletna praksa«. 21856-2

A. Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ul. 14. Telefon 35-10. 20-16

Išem posojilo

Din 15—20.000. Vknjižba na prvo mesto lahko tudi v knjižnicah, ali vzame družabnika na dobrodošlo trgovino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Jamstvo«. 21915-16

Hranilne knjižnice

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in takojšnjemu izplačilu. Izposljuje vse bančne, denarne, kreditne in blagovne posle najku.—stneje

Alojzij Planinšek

trg. bančnih poslov. Ljubljana, Beethovnova ul. 14-I. Telefon 35-10. 20-16

Bančno kom. zavod

in menjalnica MARIBOR, Aleksandrova ul. 40. vnovčuje hranilne knjižnice vseh bank in hranilnic. Kupuje vrednostne papirje, valute in zlatnike po najvišji dnevni ceni. 237-16

V najem

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovino

na lepem industrijskem kraju, na Gorenjskem, oddaljena od mesta, v najem. Primerno za agilnega začetnika. Potreben kapital 15.000. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gorenjsko 192«. 21898-17

Lokali

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Lokal

lepa izlozba in vhod. ca 36 kvdr. m. Dvorni trg z oktobrom prost. Vprašajte v trgovini Jager, Istotam. 21758-19

Oddam pekarno

na dobro idejem kraju. — Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V Ljubljani«. 21916-19

Mesnico

prodam zaradi bolezni moža poceni in takoj v najprostem nejem delu Zagreba z dobrih, stalnimi odjemalci — vse proti gotovini. Pešak, Savska cesta 21, Zagreb. 21843-19

Lokal

primeren za obrtnika, ugodno oddam na Vodovodni cesti 5. Informacije pri upravitelju hiše. 21911-19

Posest

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Večje število parcel

kompleksov, posestev gozdov, trgovskih in stado vanskob na ter vili ima zaprodaj raden, strokovar izobražen predovaler Kunaver Ludvik, Cesta 29. »Kobara« 6. in 10. 21837-33

Profesor

sprejme dijaka Dobra oskrbo in pomoč pri učenju. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21896-32

Nižje srednješolca

sprejem na hrano in stanovanje v sredini mesta. — Pomoč pri učenju. Cena zmerana. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21897-32

Dijakinjo

sprejem v svo oskrbo. Kopalnice, planino nemška konverzacija. Ulica 30, oktobra št. 18. I. nadstropje, desno. 21893-32

1 dijak

sprejem kot sostanovalec s niželcem v popolno oskrbo in lepem stanovanju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21890-32

Soba odda

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Soba

lepo opremljeno, s posebnim vzhodom oddam boljše mu gospodu ali gospodični. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21910-29

Enosob. stanovanje

oddam za 1. oktober. Rožna dolina, Cesta III. št. 19. 21833-21

Komfortno stanovanje

štiri sobe, oddam Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 21873-21

Enosob. stanovanje

oddam za 1. oktober. Rožna dolina, Cesta III. št. 19. 21833-21

Komfortno stanovanje

treh sob in vseh pritlik na Aleksandrovi cesti, ugodno odda 1. oktobra Zavarovalnica Dunav. 21893-21

Garçoniero

v centru, v novi hiši, s pitnim solnčno, III. nadst., oddam 1. oktobra. Dvorakova 8. 21893-21

Stanovanja

Beesda 1 Din, davka 3 Din, za šifro ali dajanje naslovov 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Enosob. stanovanje